

C O L · L E C C I Ó O B R E S D I G I T A L S

39

**La governança metropolitana
de la regeneració urbana**

Un model per a l'Àrea Metropolitana
de Barcelona (AMB)

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Javier Duarte Blanco

La governança metropolitana de la regeneració urbana

**Un model per a l'Àrea Metropolitana
de Barcelona (AMB)**

Javier Duarte Blanco

Desembre de 2024

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Postgrau en Direcció i Gestió Públiques
Treball de fi de postgrau
Curs acadèmic 2022-2023

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Està permès de reproduir-la, distribuir-la i fer-ne comunicació pública, sempre que es faci sense afany de lucre i es reconeguin explícitament l'autoria i l'Escola d'Administració Pública de Catalunya com a editora de la publicació.

© Autoria i font de les imatges: Àrea Metropolitana de Barcelona, AMB-Robert Ramos (pàg. 7 i 9), AMB (pàg. 12), AMB-Mireia Plans (pàg. 18) i AMB-Jordi Surroca (pàg. 50)

Títol del treball:

LA GOVERNANÇA METROPOLITANA DE LA REGENERACIÓ URBANA.
UN MODEL PER A L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA (AMB)

Col·lecció: Obres digitals, núm. 39

Autor:

Javier Duarte Blanco

© 2024, Escola d'Administració Pública de Catalunya

Primera edició: desembre de 2024

Coordinació editorial: Servei de Recerca, Innovació i Transferència de l'EAPC

Maquetació: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

ISBN 978-84-10393-38-7 (pdf)

978-84-10393-39-4 (epub)

DOI 10.58992/od.2024.39

Aquest document digital és accessible al [web de l'EAPC](#) dins l'apartat de Publicacions.

Sumari

1. Introducció	6
2. Delimitació i justificació	8
2.1 Context global i desenvolupament sostenible	8
2.2 Delimitació	10
2.3 Justificació	10
3. Objectius	13
4. Contextualització	15
4.1 La transformació de l'entorn urbà: de polítiques sectorials a la regeneració urbana	15
4.1.1 Polítiques de regeneració i transformació urbanes	16
4.2 La governança en l'àmbit metropolità i el paper de l'AMB	17
5. Marc teòric	20
5.1 La governança del desenvolupament sostenible	20
5.2 El marc d'avaluació de governança	21
5.2.1 Les solucions institucionals	22
5.2.2 Els processos per a la presa de decisions	23
5.2.3 L'acció col·lectiva	23
5.3 Anàlisi de les eines per dur a terme la investigació	24
6. Metodologia de treball	26
6.1 Consideracions prèvies	26
6.2 Anàlisi i avaluació qualitativa	27
6.3 Estudi de casos internacionals	28
6.4 Dades metodològiques rellevants	30

7. Resultats	31
7.1 Introducció	31
7.2 Resultats de l'anàlisi i l'avaluació qualitativa	31
7.2.1 Solucions institucionals	31
7.2.2 Processos de presa de decisions	33
7.2.3 Accions col·lectives	34
7.2.4 Valoracions	35
7.3 Resultats de l'estudi de casos	37
7.3.1 Solucions institucionals	37
7.3.2 Processos de presa de decisions	38
7.3.3 Accions col·lectives	39
8. Propostes i conclusions	41
8.1 Proposta: un marc de governança per a la regeneració urbana	41
8.1.1 Solucions institucionals	41
8.1.2 Processos de presa de decisions	42
8.1.3 Accions col·lectives	43
8.2 Proposta de desplegament a l'AMB	46
8.2.1 Priorització de les accions	46
8.2.2 Seguiment i avaluació	46
8.3 Conclusions	47
8.3.1 Un marc de governança per a la regeneració urbana	47
8.3.2 Una nova eina d'anàlisi	47
8.4 Infografia resum del procés d'investigació	48
9. Futures línies d'estudi	49
10. Valoració i agraïments	51
11. Referències	53
11.1 Referències bibliogràfiques	53
11.2 Referències legislatives	55
12. Annexos	56
Annex 1. L'àrea metropolitana de Barcelona	57
A1.1 El territori metropolità	57
A1.2 L'administració metropolitana	58
A1.3 Municipis metropolitans	60
A1.4 Plans i programes de l'AMB	62
Annex 2. Entrevistes	63
A2.1 Relació de persones entrevistades i objectius	63
A2.2 Model d'entrevista als agents experts i estratègics dels àmbits institucional i acadèmic	66
A2.3 Model d'entrevista als agents dels municipis metropolitans	67
Annex 3. Estudi de casos internacionals	69
A3.1 Relació d'àrees metropolitanes internacionals	69
A3.2 Qüestionari per a l'estudi de casos	70
A3.3 Fitxes dels estudis de casos internacionals	72

1. Introducció

Les conseqüències de la crisi climàtica es perfilen com una amenaça irreversible, amb un impacte ambiental i social sense precedents, llevat que prenguem mesures. A les ciutats, s'ha d'afrontar una transformació de l'espai urbà que requereix un canvi de paradigma en comparació amb el que s'ha fet fins ara. Aquesta transformació, si s'orquestra de manera adequada, esdevé una oportunitat excepcional per millorar les condicions de vida dels habitants del nostre entorn.

L'acció a l'àrea metropolitana de Barcelona és de vital importància: un gran contínuum urbà, altament densificat, on els límits administratius es desdibuixen i on més del 50 % de la superfície està urbanitzada.¹ Un territori on, a més, interactuen múltiples actors amb complexes relacions que el converteixen en una gran ciutat de ciutats. Per aquesta raó, es fa imprescindible l'alineació, la cooperació i la coordinació de tots els actors involucrats. Necessitem forjar un marc comú per assolir els objectius ambientals establerts a les agendes internacionals.² En aquest sentit, la regeneració i la transformació urbanes emergeixen com una eina cabdal en la millora de la resiliència de les ciutats enfront dels impactes del canvi climàtic (Agència Europea de Medi Ambient, 2016). Aquesta regeneració es presenta com un procés integral i planificat de revitalització i renovació de les àrees urbanes. El seu propòsit principal és millorar la qualitat de vida i promoure el desenvolupament sostenible en totes les seves vessants: ambiental, econòmica i social.

Aquest treball proposa un marc de governança per a la regeneració i la transformació urbanes metropolitana basada en una anàlisi i una avaluació qualitativa del cas de l'àrea metropolitana de Barcelona i de l'estudi de casos internacionals. A més, inclou una proposta d'implementació per al seu desplegament. Pretén esdevenir una eina que permeti abordar la governança des d'una perspectiva integral, amb la combinació d'accions sectorials i estratègies més àmplies. Un model que, en funció de les necessitats específiques de cada lloc, faciliti una intervenció adequada i específica que contribueixi a la construcció del camí cap a un futur més sostenible i resilient a l'àrea metropolitana de Barcelona.

1. Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM), 2022.

2. L'Agenda 2030 de les Nacions Unides, la Nova Agenda Urbana i el Pacte Verd Europeu.

L'àrea metropolitana en un episodi ambiental de contaminació.

Font. Banc d'imatges de l'AMB (Ramos, 2017).

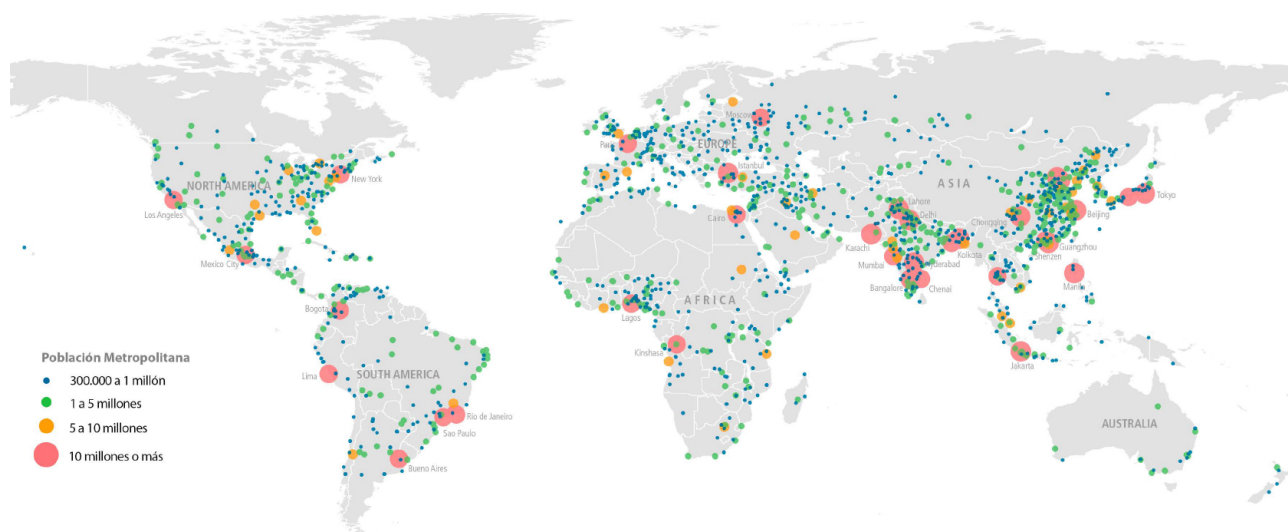
2. Delimitació i justificació

2.1 Context global i desenvolupament sostenible

El món cada vegada està més urbanitzat. Des de l'any 2007, més de la meitat de la població mundial viu en ciutats, i s'espera que aquesta xifra augmenti fins al 60 % el 2030. Les ciutats i les àrees metropolitanas representen al voltant del 70 % de les emissions de carboni mundial i més del 60 % de l'ús de recursos (Nacions Unides, 2020).

La preocupació per les oportunitats i els desafiaments urbans va començar a la Conferència Hàbitat I a Vancouver (Nacions Unides, 1976). Es va establir el Programa de les Nacions Unides per als Assentaments Humans (ONU-Hàbitat). El punt d'inflexió es va esdevenir vint anys després en la segona con-

Figura 1. Metròpolis amb 300.000 habitants o més el 2020

Font. ONU-Hàbitat (2022).

ferència, Hàbitat II, a Istanbul (1996), centrada en desenvolupament urbà sostenible i participació ciutadana. L'última, Hàbitat III, a Quito, va aprofundir en la matèria i va definir la Nova Agenda Urbana (Nacions Unides, 2016). Abans de la darrera, l'ONU va adoptar el 2015 l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible (Nacions Unides, 2015). Simultàniament, la Comissió Europea va adoptar el Pacte Verd Europeu el 2019 (Comissió Europea, 2019).

Nombrosos informes i estudis subratllen la necessitat de millorar la qualitat de vida i l'adaptació al canvi climàtic. L'augment d'esdeveniments extrems i desastres naturals afectarà especialment les zones urbanes, cosa que fa que l'adaptació al canvi climàtic sigui crucial (Khor i ONU-Hàbitat, 2022). És essencial limitar l'escalfament global a 1,5°C, i s'estan analitzant alternatives per assolir aquest objectiu, incloent-hi la regeneració urbana com a eina per reduir significativament les emissions de gasos d'efecte hivernacle a les ciutats (Intergovernmental Panel on Climate Change, 2022).

En la classificació de les 1.000 ciutats europees efectuada per ISGlobal, l'àrea metropolitana de Barcelona ocupa el sisè lloc en mortalitat per contaminació de diòxid de nitrogen (Ajuntament de Barcelona, 2023). Autors com Moreno et al. (2023) advoquen per fer que les ciutats siguin més habitables i mantinguin la seva identitat, prioritzant la qualitat de vida. Els autors identifiquen cinc desafiaments per als espais urbans: ambientals, socials, econòmics, culturals i de resiliència. Sim i Gehl (2019) també emfatitzen la importància d'abordar la transformació amb un enfocament que garanteixi la comoditat i la fluïdesa en el moviment, la varietat d'espais i un disseny que promogui la sostenibilitat urbana, inclosa l'adaptació al canvi climàtic.

Barcelona des de Collserola, amb efectes de la contaminació a l'horitzó.

Font. Banc d'imatges de l'AMB (Ramos, 2011).

2.2 Delimitació

L'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) és una entitat local supramunicipal formada per trenta-sis municipis de l'entorn de Barcelona, on hi ha vincles territorials, econòmics i socials que requereixen la planificació de polítiques públiques i la prestació conjunta de serveis. Les seves competències inclouen urbanisme, habitatge, infraestructures, gestió de residus i promoció de polítiques de cohesió social i territorial. En l'àmbit de l'espai públic, treballa per als ajuntaments en la redacció de projectes i l'execució d'obres. A l'annex 1 s'aprofundeix en la descripció del territori i l'administració metropolitana.

En aquest sentit, és una oportunitat avançar en el desplegament de polítiques de cohesió territorial i social amb visió metropolitana i que, sobretot, incorporin les dimensions social, ambiental i econòmica de manera sistèmica en la regeneració i la transformació de l'entorn construït. La situació global de canvi climàtic i els seus efectes a les ciutats fa patent la necessitat d'abordar aquestes problemàtiques a tot el territori, però especialment en entorns més vulnerables.

Per avançar en aquesta transformació de manera orquestrada i assolir els objectius fixats, cal definir un marc de governança en què participin els agents implicats, amb un lideratge sòlid i enèrgic, i en què cadascú, des del seu àmbit d'acció, treballi per la contribució global de transformació de l'espai. La diversitat d'actors amb capacitat de decisió sobre l'entorn construït de les ciutats fa que la situació sigui molt complexa. Això provoca una enorme dispersió que no contribueix a donar resposta als reptes urbans. Per això, s'ha de desenvolupar un marc basat en la cooperació, la col·laboració, la transparència i la participació de tothom, tant en el disseny com en el seu desplegament.

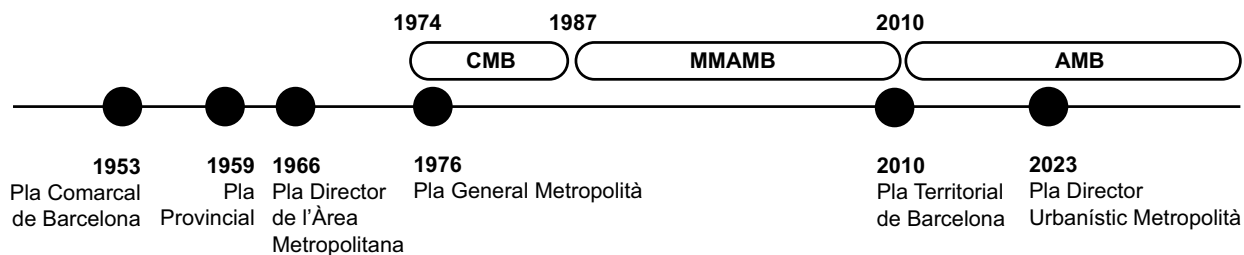
2.3 Justificació

La continuïtat urbana fa necessari el desplegament de polítiques comunes, especialment en matèria de cohesió territorial. Existeixen més de 190 km³ de límits administratius sobre el contínuum urbà (vegeu la imatge). A més, la tradició en la planificació metropolitana, que es remunta a l'any 1953,⁴ és un exemple de la necessitat d'abordar les problemàtiques i els reptes territorials amb una visió supramunicipal. La figura 2 resumeix la cronologia dels instruments i els relaciona amb les administracions metropolitanes.

3. Recerca pròpia a partir del mapa de límits municipals de l'AMB.

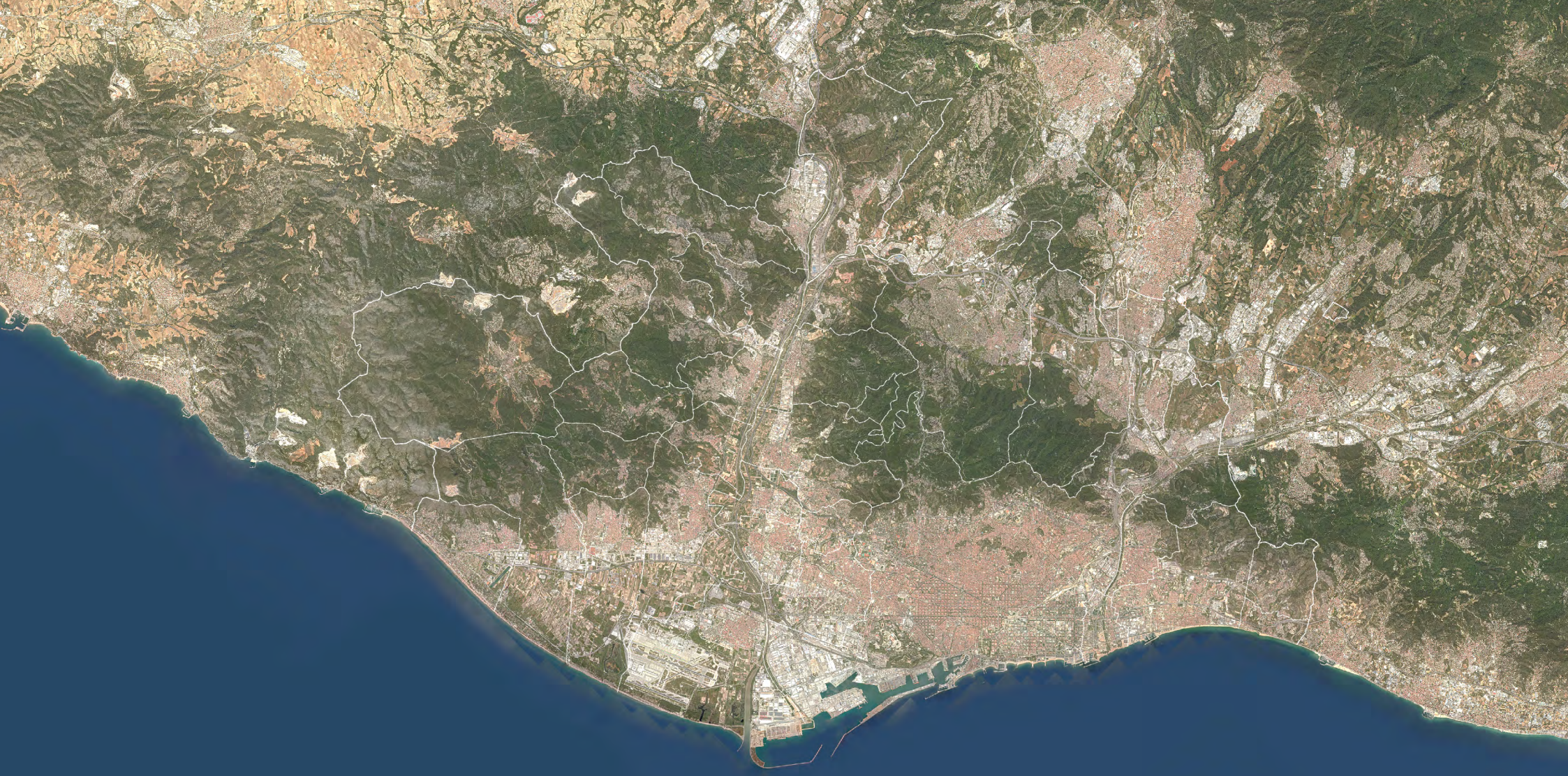
4. Amb l'aprovació del Pla Comarcal de Barcelona, tot i que la gran fita va ser l'aprovació del Pla General Metropolità (PGM) el 1976 per la Corporació Metropolitana de Barcelona (CMB), creada dos anys abans. El PGM va ser el primer instrument de planejament únic per als vint-i-set municipis que conformaven la CMB. El març de 2023, es va aprovar inicialment el Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM). Aquest instrument estableix el full de ruta de la metròpoli amb un horitzó temporal de l'any 2050. Juntament amb el Pla d'Ordenació Urbanística Metropolità (POUMet), un cop estigui aprovat, esdevindran els instruments d'ordenació urbanística integrada del territori metropolità, tal com recull la Llei 31/2010, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Figura 2. Cronograma dels instruments de planejament i de les institucions metropolitanes

Font. Elaboració pròpia.

El procés de redacció del Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM), iniciat el 2015, ha establert les bases de la governança per a la gestió del territori. Les condicions tècniques, polítiques i jurídiques generades són un fort incentiu per a la governança de la regeneració urbana (PDUM, 2023). Davant d'aquest context, la responsabilitat per fer-la més sostenible, resilient i pròspera fa necessària la implementació d'una governança de regeneració urbana metropolitana.

Ortofotomapa de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Font. AMB.

3. Objectius

Existeix una percepció, mai mesurada ni avaluada prèviament, que, malgrat viure en un entorn on els límits administratius es desdibuixen, l'autonomia local és més forta que la capacitat d'alinejar objectius comuns a la metròpoli per transformar l'espai públic de les nostres ciutats, tot i disposar d'una administració supramunicipal que pot liderar-lo. És per això que l'objectiu principal d'aquest treball és avaluar el nivell de cooperació supramunicipal entre l'AMB i els municipis metropolitans per a la regeneració de l'entorn urbà. A continuació se'n plantegen les qüestions clau:

- **Què es pot fer perquè les administracions de l'àrea metropolitana de Barcelona millorin la coordinació i l'alineació d'esforços per abordar la regeneració i la transformació urbanes en el context actual de desenvolupament sostenible?**
- **Pot ser la solució un marc de governança per a la gestió de la regeneració urbana? Quin paper hi pot tenir l'AMB?**
- **Com es poden assolir els reptes en un context metropolità i donar resposta alhora a les necessitats locals?**

Per donar-hi resposta, es plantegen les hipòtesis següents:

- Un enfortiment de la coordinació i l'alineació d'esforços entre les administracions de l'àrea metropolitana de Barcelona per abordar la regeneració urbana es pot aconseguir mitjançant la creació d'un marc de governança metropolità que faciliti la cooperació i la presa de decisions conjuntes.
- La implicació activa de l'AMB com a coordinadora i impulsora de la regeneració urbana pot ser fonamental per establir un marc de governança eficaç i assegurar que els recursos i les polítiques s'hi destinin de manera equitativa i estratègica.

- Per assolir els reptes de la regeneració del territori en un context metropolità, és necessari establir mecanismes que permetin la personalització de les solucions per a les necessitats locals, tot assegurant alhora una visió global i coordinada per abordar les problemàtiques compartides en l'àmbit metropolità. Un marc de governança metropolità podria oferir aquest equilibri.

L'anàlisi i l'avaluació de la situació actual han de ser el punt de partida per al disseny d'un marc de governança basat en pràctiques inspiradores. A més, el cas de l'àrea metropolitana pot ser extrapolable a altres àrees metropolitanes. Per tant, el marc de governança resultant pot esdevenir referent per a altres metròpolis del món que també busquen millorar l'entorn urbà en un context on treballen diferents administracions sobre el territori.

4. Contextualització

4.1 La transformació de l'entorn urbà: de polítiques sectorials a la regeneració urbana

Al llarg de la història recent, les ciutats han experimentat constants transformacions per adaptar-se a les necessitats canviants dels habitants i al desenvolupament social i econòmic. Aquestes transformacions urbanes han estat abordades de diverses maneres, des d'intervencions sectorials que tracten problemes específics –com ara la millora de l'espai públic i la construcció d'habitatge i nous equipaments– fins a enfocaments més integrals –com són els plans de transformació i regeneració urbana.

Però, què és la regeneració urbana?

Les polítiques de regeneració urbana són el resultat de l'evolució històrica de diverses polítiques urbanes dutes a terme en diferents contextos històrics i com a resposta a posicions ideològiques concretes. Usualment, són mecanismes que comparteixen tres elements: les xarxes de governança, la focalització en barris o àrees urbanes determinades i la voluntat de dur a terme una intervenció integral (Martí-Costa i Parés, 2009). De manera general, engloben els àmbits següents:

- **Intervenció al medi construït.** Projectes de planificació urbanística, d'intervenció en infraestructures, de renovació de l'espai públic, de construcció de nous equipaments públics i de foment de la mobilitat sostenible. També s'hi inclouen les polítiques d'intervenció en habitatges, ja sigui amb la construcció de nous edificis o amb la rehabilitació d'aquests.
- **Revitalització social.** Actuacions de millora de la qualitat de vida dels habitats, de foment de la participació comunitària i de desenvolupament de projectes educatius. També s'hi inclouen les polítiques de millora de la seguretat i dels serveis de salut i de benestar social a partir, entre d'altres, de la creació d'entorns saludables i segurs.
- **Desenvolupament econòmic.** A partir de la promoció de noves activitats econòmiques, del foment de l'emprenedoria i la innovació i la generació d'ocupació.

El gran repte de la regeneració urbana consisteix fonamentalment en la millora de les condicions dels espais urbans des d'una perspectiva integral.

4.1.1 Polítiques de regeneració i transformació urbanes

La transformació urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona ha estat i és un tema central en les polítiques de desenvolupament urbà. Aquestes polítiques han estat impulsades per les diverses administracions presents al territori: els ajuntaments metropolitans, l'AMB, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. A més, darrerament una part important dels projectes ha comptat amb el suport de fons europeus per a la recerca de la millora de la qualitat de vida a les àrees urbanes, especialment les més desfavorides. Existeix una gran diversitat de plans, projectes i programes de regeneració i transformació urbanes que estan en execució o bé s'han executat en les darreres dècades, des de polítiques sectorials, enfocades a resoldre àmbits concrets, fins a plans i programes integrals.

És d'especial rellevància l'impacte que va tenir la Llei de barris (Llei 2/2004), impulsada per la Generalitat de Catalunya, que va permetre abordar la regeneració urbana d'una forma integral, promovent la cohesió social i la millora de la qualitat de vida als barris més vulnerables. Aquesta iniciativa va demostrar que una intervenció coordinada i multisectorial pot generar resultats significatius i sostenibles en el temps.

En l'àmbit local, cal enumerar alguns projectes que han desenvolupat els ajuntaments metropolitans. Pel que fa a la ciutat de Barcelona destaca el Programa de Regeneració Urbana (2020), una estratègia d'actuacions per millorar les condicions d'habitabilitat urbana en entorns de proximitat, de caràcter integral i dirigit a reduir les vulnerabilitats de qualitat de vida a la ciutat, tot reforçant la resiliència social (Ajuntament de Barcelona, 2020 i 2023). Finalment, també és interessant destacar els casos de Santa Coloma de Gramenet i Sant Boi de Llobregat, municipis metropolitans que recentment han desenvolupat polítiques de regeneració urbana a partir de fons europeus.

En l'àmbit metropolità, des de l'AMB s'impulsen diferents plans i projectes enfocats a la millora de l'entorn urbà des de diferents perspectives. En aquest sentit, els programes d'actuacions cohesió territorial (PACTE) i els programes d'actuacions de millora urbana i social (PAMUS), emmarcats en els plans d'inversions metropolitans, han esdevingut eines clau que permeten el desenvolupament de projectes d'intervenció en l'àmbit ambiental i l'entorn construït (Ivàlua, 2021). A més a més, en els darrers anys s'ha desplegat el Programa integral de barris per a la millora de rendes, un pla integral que té per objectiu combatre les desigualtats en els entorns més vulnerables. Aquest pla té un enfocament clarament social, i completa les polítiques desenvolupades en la matèria. També s'han desenvolupat polítiques d'habitatge social promogudes per l'Institut Metropolità del Sòl, pel Consorci Metropolità de l'Habitatge i, més recentment, per Habitatge Metròpolis Barcelona. A l'annex 1 es pot consultar la relació detallada de plans i programes desenvolupats per l'AMB en els darrers anys.

Pel que fa a la planificació estratègica del desenvolupament territorial, el Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM) de Barcelona aborda la transformació i la regeneració urbana amb un enfocament integral que engloba múltiples dimensions. Hi destaca la identificació d'àmbits de regeneració urbana (ARU) per a intervencions específiques en zones vulnerables, posant èmfasi en la rehabilitació del parc edificat i la millora dels espais públics. A més, el PDUM incorpora estratègies per assegurar una barreja adequada d'usos del sòl i una densitat urbana equilibrada, la qual cosa promou la sostenibilitat i l'eficiència energètica en el desenvolupament urbà (Àrea Metropolitana de Barcelona, 2023). D'altra banda,

té un gran potencial per coordinar la governança de la transformació urbana des d'àmbits sectorials integrant infraestructures, eixos verds i la transformació de l'espai públic amb una visió a llarg termini i una gestió adaptativa, garantint així una resposta efectiva a les necessitats específiques de cada àmbit d'actuació. A la figura 3 es pot veure, de manera general, el conjunt d'actuacions previstes pel PDUM en l'àmbit de l'estructura urbana i social.

Figura 3. Plànol de l'estructura urbana i social del PDUM

Font. PDUM (Àrea Metropolitana de Barcelona, 2023).

4.2 La governança en l'àmbit metropolità i el paper de l'AMB

En el marc de la regeneració i la transformació urbanes no existeixen solucions institucionals específiques com poden ser les autoritats sectorials, les agències o els mecanismes de cooperació intergovernamentals. Tota l'activitat es desenvolupa en el marc de l'AMB i des de les diferents àrees que treballen aspectes relacionats amb la transformació de l'entorn construït. Són l'Àrea de Territori i l'Àrea de Polítiques Urbanístiques les que aglutinen la majoria de competències relacionades amb aquest àmbit, tot i que altres àrees també participen en la seva definició, com és el cas de l'Àrea de Mobilitat, Transports i Sostenibilitat, l'Àrea d'Acció Climàtica o l'Àrea de Desenvolupament Social i Econòmic. Tampoc hi ha solucions informals específiques promogudes per l'AMB en l'àmbit de la regeneració urbana. Sí que hi participa com a membre en arranjaments informals sectorials com ara la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat o la Xarxa de Ciutats per la Bici. A l'annex 1 es pot consultar informació addicional sobre l'organització de l'AMB.

Vista aèria del tractament ambiental del front marítim a Castelldefels.

Font. Banc d'imatges de l'AMB (Plans, 2010).

Dos exemples de governança multinivell per part de l'AMB en l'àmbit de la gestió dels espais urbans han estat la creació de la Xarxa de Parcs Metropolitans als anys noranta i la intervenció en tot el front marítim metropolità. Actualment tots els municipis tenen o estan en procés de tenir com a mínim un parc metropolità. A més, són dos exemples de subsidiarietat i autonomia de l'administració metropolitana.

De la mateixa manera, en l'àmbit de la regeneració urbana no existeixen òrgans de govern concrets per a la regeneració de l'espai urbà. En aquest sentit, les decisions relacionades es deliberen i acorden en els òrgans definits per la llei i explicats anteriorment. Tampoc hi ha comissions, comitès o grups de treball transversal, ni tècnics ni polítics, que abordin la matèria. Existeixen algunes experiències en àmbits sectorials, com és el cas del Consell de Mobilitat de l'AMB, un òrgan consultiu que aglutina tots els agents socials de la metròpoli implicats en la mobilitat. El seu objectiu és establir unes bases sòlides i consensuades per dibuixar i fer realitat una mobilitat metropolitana molt més neta i sostenible.

En l'àmbit de la gestió del coneixement, tampoc existeixen solucions consolidades i instrumentalitzades, i, per tant, no es disposa d'informació suficient per basar les decisions en l'evidència. Tot i així, l'AMB compta amb algunes institucions, com és el cas de l'Institut Metròpoli (abans Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona). La seva activitat se centra en l'impuls del suport i la innovació de les polítiques públiques i pràctiques socials de l'àrea metropolitana. A més, és el responsable del Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona (SIMBA). També hi ha altres observatoris sectorials, com ara l'Observatori Metropolità de l'Habitatge (O-HB). Com a complement, l'AMB disposa d'un sistema de dades obertes a l'abast de la ciutadania.

Finalment, pel que fa a les polítiques de regeneració urbana, malgrat haver-hi moltes iniciatives que donen resposta a àmbits sectorials, no existeixen polítiques integrals específiques. En l'àmbit de la planificació territorial el PDUM esdevé una eina estratègica molt potent que facilitarà el desenvolupament i la transformació futura del territori metropolità. És el full de ruta de desenvolupament territorial a escala metropolitana amb una visió temporal de 2050. Recentment, i a una escala territorial menor, s'ha elaborat l'*Estratègia metropolitana a l'àmbit del Besòs*, un document que formula una estratègia per a la intervenció pública a l'entorn metropolità del riu Besòs i que defineix un conjunt d'actuacions per contribuir a la cohesió social i a la dinamització social i territorial.

5. Marc teòric

5.1 La governança del desenvolupament sostenible

Els Objectius de desenvolupament sostenible (ODS) només es poden aconseguir satisfactòriament amb associacions sòlides i mitjançant la cooperació. Per tant, és necessari establir associacions inclusives sobre els principis i valors. (Nacions Unides, 2015)

La Declaració de Montreal (2015) recull que la transformació dels nostres paisatges mitjançant l'aparició d'àrees metropolitanes adopta formes diferents segons la zona. La creixent urbanització provoca de vegades desigualtats socioespacials i socioeconòmiques, sobretot per l'absència d'un desenvolupament urbà ben planificat i la insuficiència d'inversions, la qual cosa ocasiona un desequilibri entre els centres urbans i la perifèria. A més, aquest document destaca que:

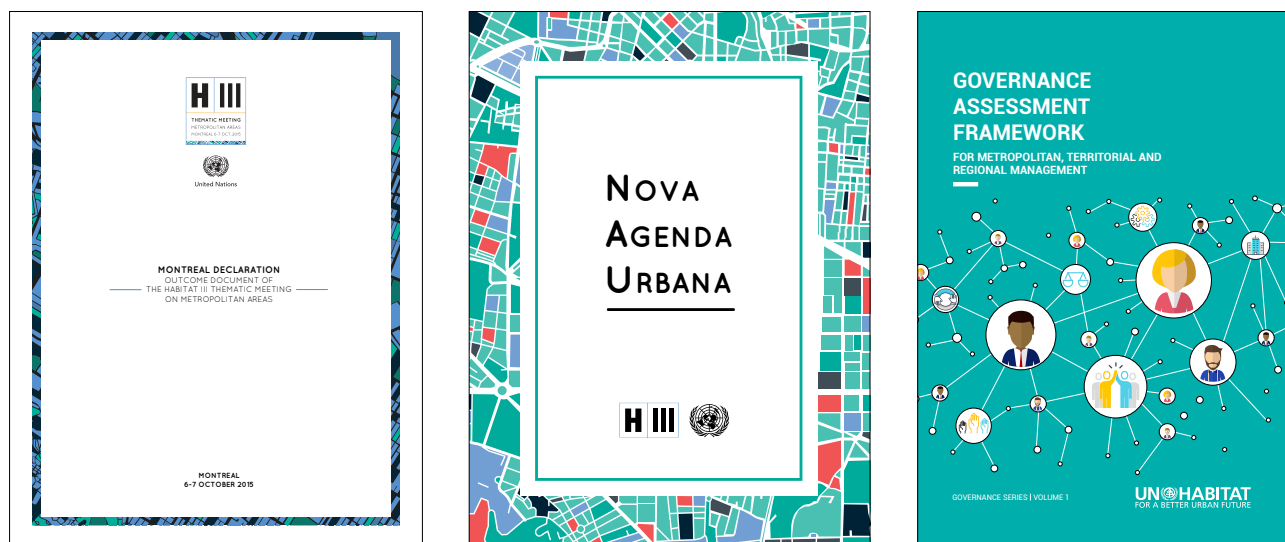
Més que mai, els reptes als quals s'enfronten les ciutats de tot el món en matèria de planificació urbana, que comprenen el transport, la seguretat, la revitalització urbana, la inclusió i la cohesió social, la protecció del medi ambient, l'aigua, l'aire, l'energia, el sanejament i el canvi climàtic, s'estenen més enllà dels límits locals i, en vista dels nostres recursos limitats, suposen un repte per als patrons de producció i consum. A mesura que més persones s'instal·len a les àrees metropolitanes que envolten les ciutats centrals, els governs locals han d'innovar en termes de presa de decisions democràtiques i de governança supralocal i desenvolupar noves estratègies i mecanismes de coordinació interterritorial, de manera que puguin afrontar els reptes de tota l'àrea metropolitana i potenciar la intercooperació orientada a aconseguir atractiu, competitivitat i inclusió i cohesió social. (ONU-Hàbitat, 2015, p. 2)

En la mateixa línia, segons la Nova Agenda Urbana (2017) es promourà l'aplicació de polítiques de planificació urbana i territorial, inclosos els plans metropolitanos, entre ciutats per impulsar sinergies i interaccions entre les zones urbanes (p. 29), i, a més, s'indica que prioritzarà la renovació, la regeneració i l'adaptació de les zones urbanes, segons sigui necessari, construint edificis i espais públics de qualitat (p. 28). Per acabar, es destaca que es donarà suport a l'enfortiment dels governs locals per aplicar una

governança local i metropolitana eficaç a diferents nivells, que travessi fronteres administratives i es basi en els territoris funcionals (p. 28).

La recerca s'inicia en la identificació de models de governança definits per institucions internacionalment reconegudes, entre els quals hi ha el de l'Economic and Social Council (ECOSOC, 2018) i els dotze principis d'una bona governança (Consell d'Europa, s.d.). ONU-Hàbitat (2020) va publicar el Marc d'Avaluació de la Governança per a la Gestió Metropolitana, Territorial i Regional (GAF-MTR). Aquest document és d'especial interès pel seu enfocament a la governança supramunicipal en entorns metropolitans: presenta una visió analítica i pràctica de la governança en què es proposa entendre la governança com un procés complex en el qual les solucions institucionals, els processos per a la presa de decisions i l'acció col·lectiva han de treballar conjuntament. A més, a diferència dels dos models anteriors, aquest es focalitza en els factors de governança que, gestionats i millorats adequadament, serveixen per possibilitar i avançar en la gestió territorial des d'escala supramunicipals (ONU-Hàbitat, 2020).

Figura 4. La Declaració de Montreal (2015), la Nova Agenda Urbana (2017) i el GAF-MTR (2020)

Font. Declaració de Montreal (ONU-Hàbitat, 2015), Nova Agenda Urbana (ONU-Hàbitat, 2017) i GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020).

5.2 El marc d'avaluació de governança

El Pla Estratègic d'ONU-Hàbitat 2020-2023 (ONU-Hàbitat, 2020) identifica la governança com un dels quatre motors de canvi per a la urbanització sostenible. En aquest sentit, el GAF-MTR reconeix les dinàmiques territorials al llarg dels límits administratius i resalta la necessitat d'una gestió territorial basada en les relacions funcionals (ONU-Hàbitat, 2020), un aspecte fonamental en territoris metropolitans. Explica que “[...] el model s’inspira en els recents esforços pel foment d’enfocaments territorials i vincular la governança multinivell amb el desenvolupament territorial sostenible [...]” (ONU-Hàbitat, 2020) i “[...] en altres que proposen un canvi de narrativa ‘del govern a la governança’ incorporant la tríada *polity-politics-policy* [...]”. És aquí on rau l'especial interès per la coordinació supramunicipal.

El model de GAF-MTR (2020) s'organitza en **tres dimensions i sis factors** que comprenen els àmbits de gestió en l'esfera metropolitana. La figura 5 els relaciona:

Figura 5. Organització de les dimensions i els factors que defineix el GAF-MTR

Font. Elaboració pròpia a partir del GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020).

5.2.1 Les solucions institucionals

Les **solucions institucionals** són les que fan referència a la dimensió institucional de la governança. Són els arranjaments de política (*polity*), en què s'inclouen els mecanismes de coordinació entre municipis, i les autoritats públiques sectorials. Un dels principis fonamentals és la promoció de la governança multinivell fonamentada en la coordinació institucional (vertical i horitzontal). És interessant destacar que s'indica que aquestes solucions estan dissenyades per a la implementació d'estratègies que faciliten la gestió supramunicipal i que promouen i executen projectes amb impacte supramunicipal, com és objecte d'aquest estudi. El GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020) diferencia dos factors associats: els acords formals i els informals.

Segons s'indica, **els formals** són els que s'emmarquen dins de marcs legals locals. N'hi ha de dos tipus: els que responen a territoris metropolitans que treballen sota un sistema confederat, com és el cas de l'AMB, i els que són resultat de l'annexió de diversos governs locals, la governança dels quals s'assimila

a un sistema federal.⁵ Els **informals** són aquells que no estan regulats per marcs legals locals. Això fa que la seva implementació sigui més fàcil i ràpida, alhora que permet incloure actors no governamentals en la gestió territorial i en els processos de presa de decisions. Són instruments que fan possible una gestió metropolitana inclusiva.

En aquest sentit, i en el marc d'aquest treball, és fonamental disposar d'instruments d'aquest tipus per facilitar la coordinació entre administracions. L'AMB, per la seva naturalesa com a ens local supramunicipal,⁶ és la solució creada per donar resposta a aquesta dimensió. En la fase metodològica s'analitza si és suficient per assolir els reptes de la transformació urbana.

5.2.2 Els processos per a la presa de decisions

La segona dimensió es refereix als **processos per a la presa de decisions**, és a dir, a la dimensió política. Segons descriu el GAF-MTR (2020), són els acords de la participació dels actors (*politics*) en la institució del territori, en què s'inclouen els òrgans de govern, els mecanismes de participació, la representació de la ciutadania, així com les estratègies per a la gestió del coneixement. La presa de decisions és fonamental per guiar els guanys de les institucions de caràcter supramunicipal i optimitzar la gestió municipal. Segons el GAF-MTR (2020), aquesta relació entre els òrgans de govern i les institucions metropolitanes il·lustra que vincular les dimensions polítiques i institucionals de la governança és necessari per gestionar els assumptes territorials des d'una perspectiva integrada, extremadament important en el desplegament d'una estratègia comuna de regeneració de l'espai públic. Els dos factors que formen aquesta dimensió són els òrgans de govern i la gestió del coneixement.

Al document s'indica que existeixen multitud d'**òrgans de govern**: consells, comitès, comissions, juntes directores, assemblees, etc., que coexisteixen i s'articulen. Abordar-ne l'anàlisi i l'avaluació ha de permetre detectar si són suficients els existents o bé si s'han de desplegar nous espais de decisió per tal de dur a terme polítiques de regeneració urbana. Pel que fa al segon factor, la **gestió del coneixement**, ONU-Hàbitat (2020) explica que s'ha convertit en un procés fonamental per consolidar les governances supramunicipals degut al fet que permet la presa de decisions de manera objectiva i basada en l'evidència.

5.2.3 L'acció col·lectiva

Finalment, la darrera dimensió és la que fa referència a l'**acció col·lectiva**. Són els instruments de la política pública (*policy*) per gestionar el territori. Inclou els actes administratius, les visions de desenvolupament, els acords comuns, les activitats basades en el consens i la cooperació i els respectius mecanismes per desplegar-los i assumir-los. El GAF-MTR (2020) exposa que constitueixen la base per a la integració en la mesura que en la governança supramunicipal és fonamental la cooperació intermunicipal entre els diferents actors. Paral·lelament, detalla que els **actes administratius** són els instruments de governança que atorguen una força de llei vinculant als acords dels òrgans de govern i a la feina que es

5. En aquest sentit, Tomàs (2019) en el seu article *Governança metropolitana: models i elements clau* comenta que, "com apunten nombrosos documents i treballs acadèmics, com els de Heinelt i Kübler (2005) i el de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU, 2016), hi ha múltiples models de governança metropolitana i no hi ha una fórmula adequada per a tots. En efecte, cada metròpoli té, per raons històriques i polítiques, les seves particularitats i la seva forma de governança" (p. 9).

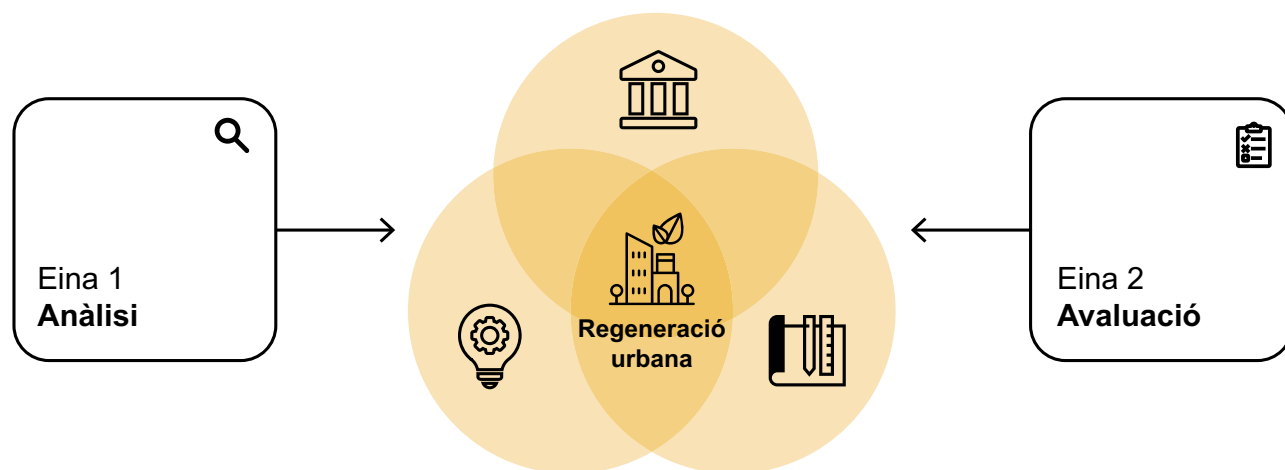
6. Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

desenvolupa a les institucions. Aquests, segons explica, tenen un paper clau en l'efectivitat en la gestió territorial. En el cas de les **visions de desenvolupament**, són instruments perquè les metròpolis generin accions entre governs i altres actors locals dibuixant objectius estratègics de mitjà o llarg termini, i ambdós factors són constitutius de la integració territorial a escales supramunicipals. Remarca que es fan servir constantment a l'hora de dissenyar polítiques, plans i altres instruments de gestió territorial amb horitzons a mitjà i llarg termini, de manera que inclús en algunes ocasions s'implementen com a actes administratius. Finalment, s'indica que s'han d'inspirar en les agendes globals i han de vincular la gestió territorial i ambiental i el desenvolupament socioeconòmic. L'anàlisi i les propostes que puguin sorgir d'aquesta dimensió són clau a l'hora d'abordar la coordinació de les accions de regeneració urbana.

5.3 Anàlisi de les eines per dur a terme la investigació

El GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020) ha desenvolupat una eina per analitzar i avaluar el nivell de governança. Exposa que “[...] es tracta d'un instrument qualitatiu i els resultats de la seva aplicació es presenten com a etapes d'un procés d'implantació de la governança”. Aquest aspecte és d'especial rellevància per a aquest treball: la inexistència d'una avaluació prèvia permet abordar una avaluació del sistema a partir del treball fet per ONU-Hàbitat. Al capítol següent s'explica el seu ús per avaluar la situació actual.

Figura 6. Les eines d'avaluació

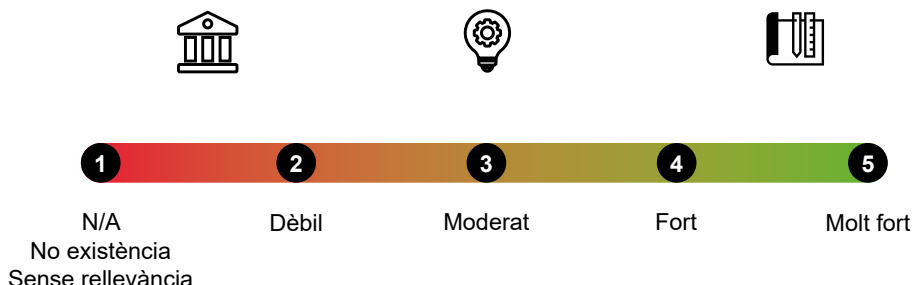
Font. Elaboració pròpia a partir del GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020).

L'eina 1 és la d'**anàlisi de la governança metropolitana, territorial i regional**. Permet identificar les pràctiques que s'estan desenvolupant en relació amb la governança i les dimensions. Proposa un conjunt de preguntes obertes que fan possible desglossar i conèixer tots els factors que les formen. A l'annex 1 es pot consultar la seva aplicació en el cas de l'AMB.

L'eina 2 és la de **qualificació de la governança metropolitana, territorial i regional**. Permet proveir recomanacions d'acord amb els factors de governança existents. L'avaluació es fa a partir de l'escala de Saaty. Aquesta eina de valoració va ser creada per Thomas Saaty als anys 1970 i es tracta d'un mètode de presa de decisions d'aspectes qualitius que són difícils de valorar. El mètode anomenat Analytic Hierarchy Process selecciona alternatives en funció d'una sèrie de criteris o variables normalment jerarquititzats. Segons explica el GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020), ha estat utilitzada per organitzacions

internacionals com ara la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib (CEPAL) (2008), i, més recentment, per universitats com ara la Cider Uniandes (2019) per prioritzar projectes metropolitans. La figura 7 mostra els nivells d'avaluació de l'escala de Saaty.

Figura 7. Nivells de valoració de l'escala de Saaty

Font. Elaboració pròpia a partir de l'escala de Saaty (ONU-Hàbitat, 2020).

L'opció N/A és introduïda per representar la inexistència o la irrellevància del factor i reemplaça l'opció "igual" de l'escala de Saaty original. Les recomanacions, en funció de la valoració obtinguda, s'exposen a la metodologia de treball.

Segons la puntuació obtinguda, d'acord amb el GAF-MTR, es determinen unes accions a fer. Són les que s'exposen tot seguit.

Figura 8. Accions en funció de la puntuació obtinguda a l'avaluació

Puntuació	Avaluació	Recomanacions
1 - 2	Governança inadequada	Buscar factors per millorar-la. Millora urgent dels inferiors a 2.
2 - 3	Governança emergent	Buscar més factors per millorar-la. Consolidar els que estan emergint.
3 - 4	Governança en progrés	Millorar els factors, especialment els inferiors a 4.
4 - 5	Governança assolida	Mantenir els factors i refinar els inferiors a 5.

Font. Informació adaptada del GAF-MTR (2020).

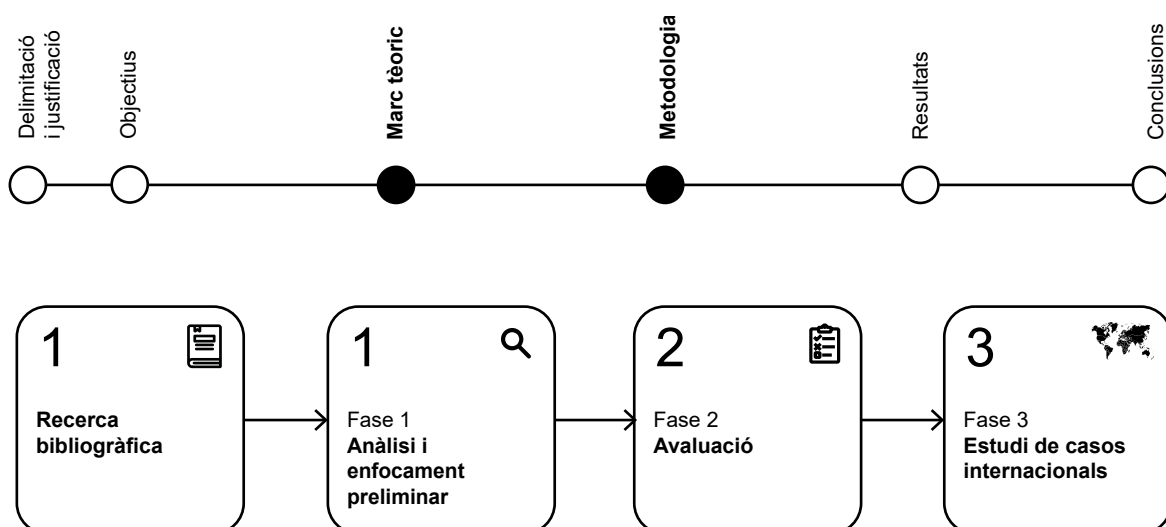
6. Metodologia de treball

6.1 Consideracions prèvies

La investigació s'ha organitzat a partir de l'anàlisi de la governança de la regeneració urbana a l'àrea metropolitana (annex 1) i de la seva avaluació. S'ha proposat l'estudi de casos internacionals que han permès obtenir accions inspiradores per dissenyar les accions de millora del marc de governança. La figura 9 sintetitza les etapes dissenyades de la investigació per respondre a la hipòtesi plantejada.

La implementació de la metodologia GAF-MTR d'ONU-Hàbitat en aquest treball és cabdal per la seva capacitat per proporcionar un marc analític rigorós i avalat internacionalment en l'avaluació de la go-

Figura 9. Flux de la metodologia de treball

Font. Elaboració pròpia.

vernança. Aquesta eina permet obtenir informació precisa i detallada d'experts en diversos àmbits i assegura un enfocament integral i multidisciplinari. La metodologia facilita la identificació d'oportunitats en la cooperació interadministrativa i ofereix una base sòlida per a la formulació d'estratègies efectives i sostenibles. A més, l'adaptació del qualificador de governança metropolitana i la inclusió d'estudis de casos internacionals enriqueixen els resultats, cosa que permet una comparació valuosa i la identificació de pràctiques inspiradores que poden ser aplicades en el context de l'àrea metropolitana de Barcelona.

6.2 Anàlisi i avaluació qualitativa

Per dur a terme l'anàlisi s'ha plantejat l'ús de l'eina d'anàlisi de GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020). Aquesta anàlisi inicial és fonamental per avaluar i determinar les accions posteriorment. La primera fase ha tingut alhora la finalitat d'obtenir un enfocament preliminar necessari per garantir el desenvolupament de les fases posteriors. S'han fet entrevistes a persones expertes de diferents àmbits en relació amb l'AMB, la governança i la regeneració urbanes.

A continuació es descriuen els objectius principals de l'anàlisi:

- Obtindre informació de persones expertes que garanteixi el bon desenvolupament de la fase següent.
- Garantir l'enfocament adient a partir del coneixement en diferents àmbits vinculats amb la investigació.
- Obtindre informació a partir de la visió estratègica de les persones entrevistades.
- Contrastar la proposta d'agents de municipis metropolitans a entrevistar en la segona fase.
- Identificar els territoris i les organitzacions metropolitanes de l'estudi de casos.

La relació de persones expertes entrevistades es pot consultar a l'annex 2, on també s'especifiquen els objectius específics.

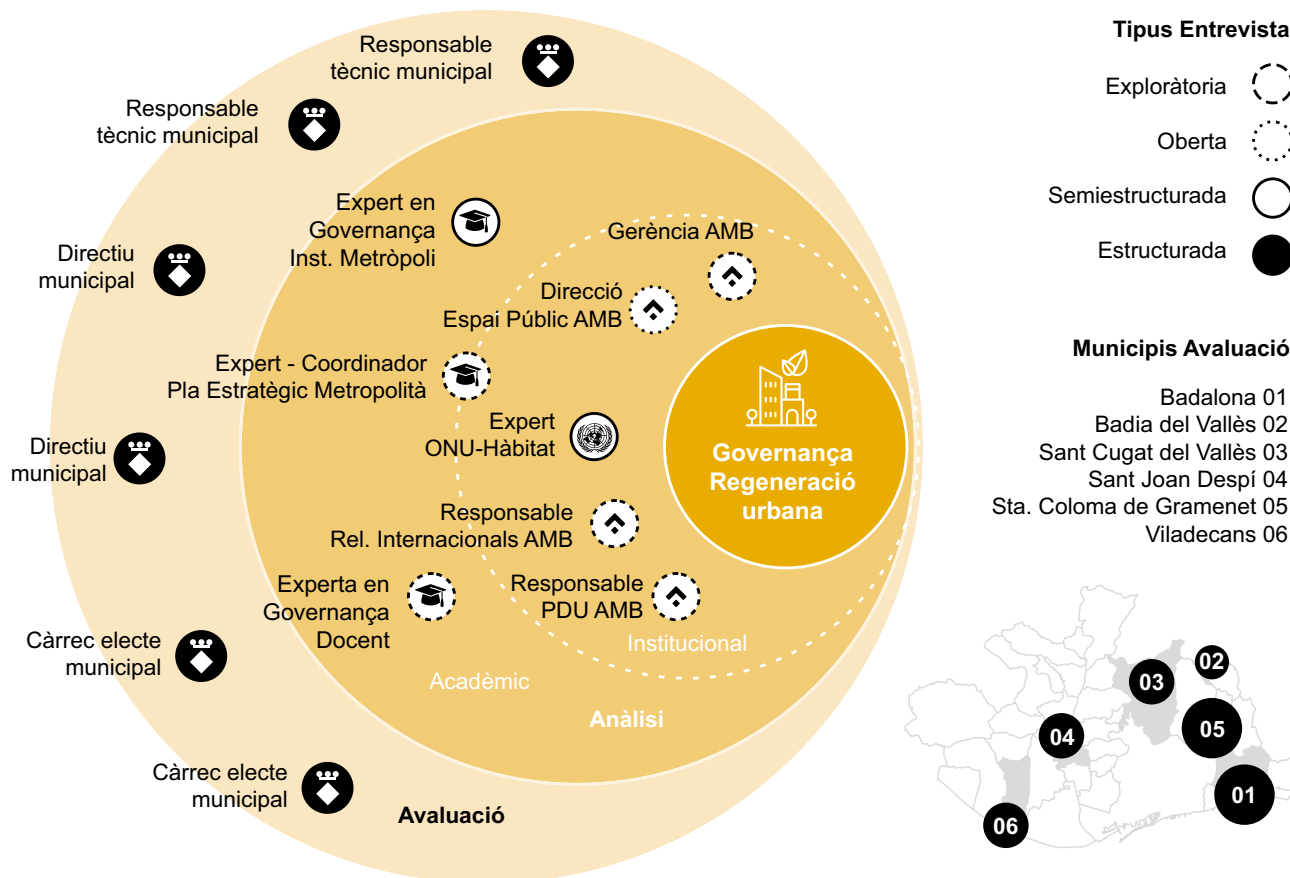
A la segona fase del procés d'investigació s'ha avaluat el nivell de cooperació interadministrativa en l'àmbit de la regeneració urbana. Paral·lelament, s'ha plantejat la identificació de millores en la cooperació. Per a l'avaluació s'han dut a terme entrevistes estructurades (vegeu l'annex 2) a partir de l'eina qualificadora de la governança metropolitana d'ONU-Hàbitat (2020) a una selecció estratègica d'agents dels municipis metropolitans. L'ús de les entrevistes estructurades ha permès fer una comparativa exhaustiva de les respostes obtingudes. El qualificador s'ha adaptat per enfocar-lo a l'àmbit de la regeneració urbana i ha estat el guió per vehicular les entrevistes estructurades.

Els objectius han estat els següents:

- Avaluar el nivell de la cooperació interadministrativa municipi-municipi i municipi-AMB de diferents agents dels municipis a partir de l'eina d'avaluació.
- Copsar quina és la situació actual en relació amb la cooperació supramunicipal en matèria de regeneració urbana.
- Identificar el grau d'assoliment de les expectatives del municipi.
- Detectar oportunitats per a l'AMB.

La figura 10 resumeix el conjunt de persones entrevistades a la fase 1 d'anàlisi i la fase 2 d'avaluació.

Figura 10. Diagrama resum de totes les persones entrevistades

Font. Elaboració pròpia.

6.3 Estudi de casos internacionals

En la darrera fase s'ha fet recerca internacional en l'àmbit de la regeneració i la transformació urbanes en entorns metropolitans. Per a l'estudi de casos s'ha proposat la realització d'enquestes a una selecció de territoris amb diferents models de govern per conèixer el grau de cooperació interadministrativa, així com el model de governança i pràctiques inspiradores.

Els objectius d'aquesta fase de treball han estat els següents:

- Copsar el nivell de cooperació interadministrativa municipi-municipi i municipi-organisme metropolità en matèria de regeneració urbana.
- Conèixer l'abast de les actuacions que desenvolupa l'organisme metropolità (àmbit local, metropolità, etc.) i la gestió de les inversions.
- Conèixer l'organització, l'estructura, els mecanismes i les eines per a la gestió de les inversions de regeneració urbana de l'organisme metropolità.
- Identificar quines eines de planificació fan servir i bones pràctiques com a organització entre les administracions.
- Conèixer els mecanismes i les formes de relació entre les diferents àrees de l'organisme metropolità vinculades al territori (mobilitat, energia, regeneració urbana i espai públic, etc.).

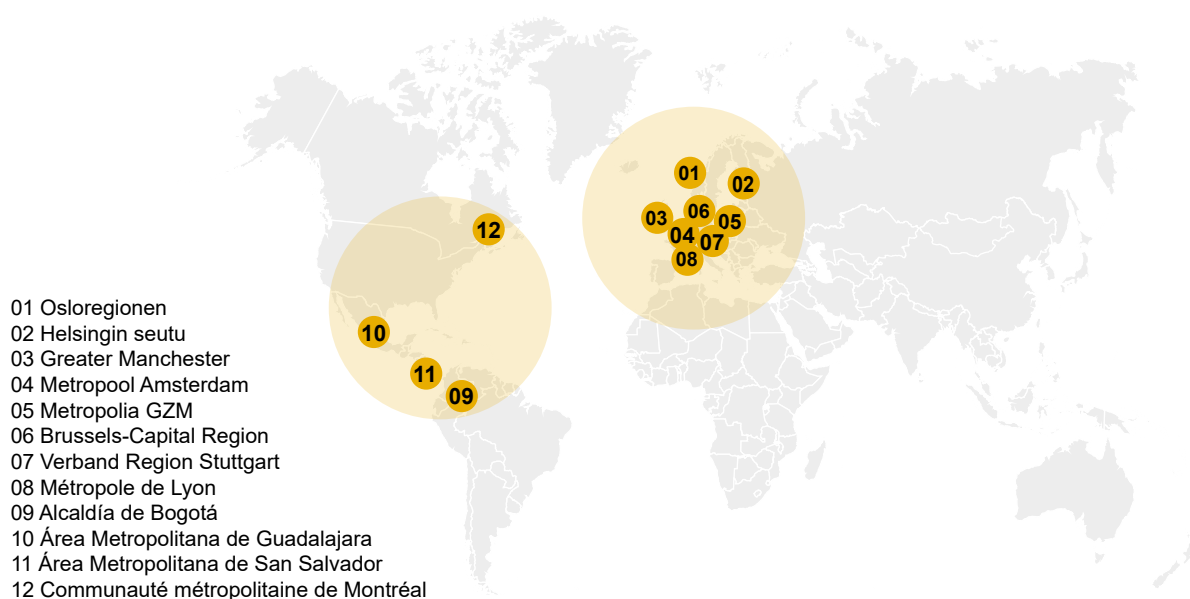
- Identificar les oportunitats i els riscos de compartir espais físics i virtuals de coordinació i gestió de la planificació i del coneixement.

La selecció s'ha fet sobre la base de les relacions, les sinergies i les oportunitats de transferència del coneixement entre l'àrea seleccionada i l'AMB, en coordinació amb el responsable del Servei de Relacions Internacionals de l'AMB. Entre les àrees metropolitanas seleccionades, se'n troben algunes d'Europa, com l'Osloregionen, el Greater Manchester i la Metropoolregio Amsterdam, que destaquen pel seu avançat desenvolupament tecnològic i econòmic. D'altra banda, àrees com Bogotà, Guadalajara i San Salvador representen regions en desenvolupament amb desafiaments econòmics i socials més pronunciats. Per exemple, mentre que la Regió Metropolitana d'Oslo i el Gran Manchester tenen poblacions al voltant d'1,5 i 2,8 milions d'habitants respectivament, amb economies diversificades en tecnologia i serveis, Bogotà i Guadalajara acullen poblacions significativament més grans, al voltant de 7,4 i 5 milions, amb economies centrades en serveis i manufactura. Aquesta diversitat permet explorar una varietat d'estratègies i solucions que aborden tant la modernització urbana com la resolució de problemes socioeconòmics complexos.

L'elecció d'aquestes àrees metropolitanas no només ha proporcionat una comparació de bones pràctiques, sinó que també ha assegurat que es considerin experiències de regions amb diferents nivells de desenvolupament i desafiaments urbans. Aquesta àmplia selecció garanteix un enfocament integral que considera tant les solucions de metròpolis altament desenvolupades com les de regions que enfronten grans desafiaments, cosa que proporciona un marc complet i aplicable a múltiples contextos urbans. El mapa següent mostra la selecció d'àrees metropolitanas.

Per a l'estudi de casos, s'han identificat els aspectes rellevants i s'ha elaborat una fitxa específica per a la governança de la regeneració urbana, amb un sistema de valoració propi, que ha permès identificar les pràctiques inspiradores per a l'AMB. Al capítol de conclusions es presenta aquesta fitxa i el sistema de valoració. A l'annex 3 es poden consultar els resultats dels casos analitzats i el model de fitxa.

Figura 11. Mapa amb la situació de les àrees metropolitanas

Font. Elaboració pròpia.

6.4 Dades metodològiques rellevants

En relació amb l'anàlisi i l'avaluació qualitativa:

- S'han avaluat 13 aspectes en total (vegeu l'annex 2).
- Durant les entrevistes s'han recopilat comentaris i aportacions que han enriquit l'anàlisi dels factors.
- S'han dut a terme un total de 6 entrevistes estructurades a agents dels municipis prèviament seleccionats.
- S'ha diversificat el perfil a partir de les variables següents: nombre d'habitants del municipi, renda per capita i perfil de la persona (polític, directiu o tècnic) per tal de garantir la màxima representativitat.
- Totes les persones entrevistades coneixen el funcionament de l'AMB i de la Direcció de Serveis de l'Espai Públic.
- Durant la fase d'anàlisi, s'han dut a terme un total de 8 entrevistes a experts dels àmbits institucional i acadèmic. Els tipus d'entrevista han estat: oberta, semiestructurada o exploratòria, en funció de la persona.
- Les entrevistes a agents dels municipis s'han fet durant els mesos de juliol i setembre de 2023. La durada mitjana ha estat de 100 minuts. Cinc de les sis entrevistes han estat presencials.
- Les entrevistes a agents experts s'han efectuat durant els mesos de juny i setembre de 2023. Han tingut una durada mitjana de 90 minuts. Dues entrevistes han estat en línia i sis presencials.

Pel que fa a l'estudi de casos internacionals:

- S'ha fet recerca en un total de 8 àrees metropolitanes.
- S'ha diversificat el tipus d'àrees (dimensió, extensió, situació i vincles amb l'AMB).
- Tots els col·laboradors internacionals treballen a l'administració corresponent i ocupen càrrecs directius. Tenen coneixement de l'organització de la institució i l'activitat en matèria de regeneració urbana que desenvolupa, i també coneixen l'AMB.
- La recerca s'ha fet durant els mesos de juliol i agost de 2023.

7. Resultats

7.1 Introducció

En aquest apartat es presenten els resultats del treball d'investigació a partir de la metodologia exposada anteriorment. Els resultats s'organitzen a partir de l'anàlisi i l'avaluació qualitativa i a partir de l'estudi dels casos internacionals.

7.2 Resultats de l'anàlisi i l'avaluació qualitativa

A continuació es presenten els resultats organitzats a partir de les tres dimensions. En la presentació dels resultats de cada dimensió s'han tingut en compte les aportacions de cadascun dels experts entrevistats.

7.2.1 Solucions institucionals

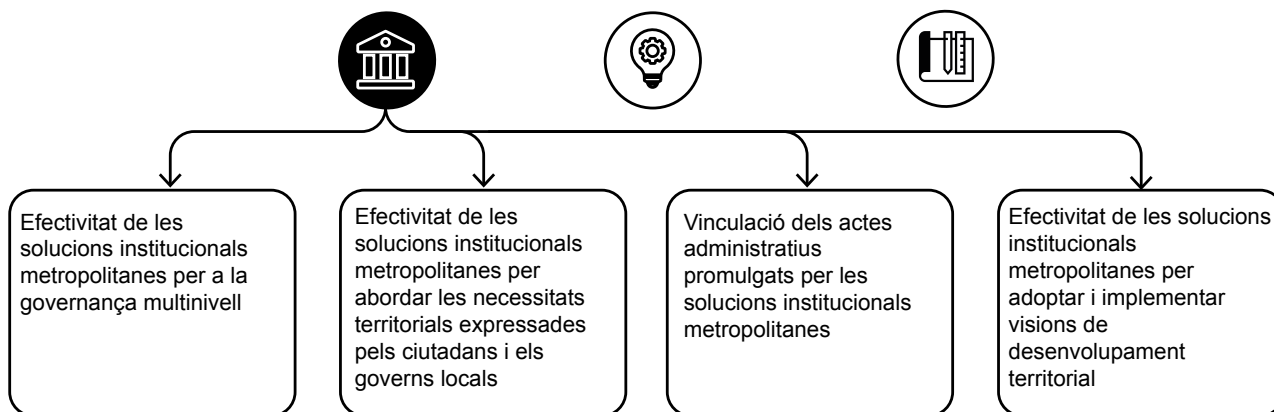
Les solucions existents per a la governança multinivell en la regeneració urbana han estat considerades efectives, amb una valoració mitjana entre moderada i forta. S'ha destacat la importància de definir el paper de cada administració en l'àmbit metropolità. Els càrrecs electes consideren que l'AMB hauria de coordinar les polítiques de regeneració urbana permetent que els municipis les adaptin segons les seves particularitats i necessitats, i mantenint un enfocament en l'equitat. També s'emfatitza la necessitat d'abordar els desafiaments urbans de manera conjunta mitjançant eines de planificació comunes, com es demostra amb l'efectivitat de la Xarxa de Parcs Metropolitans.⁷

Alhora, s'han considerat eficaces les solucions metropolitanes per abordar les necessitats territorials expressades pels actors locals. Hi ha una gran confiança en la capacitat i el suport de l'administra-

7. La [xarxa de parcs metropolitans](#) és un conjunt d'espais naturals i de lleure gestionats integralment per l'AMB.

ció metropolitana, especialment atès que molts municipis no tenen recursos suficients. Destaca la importància d'aprofundir en com l'administració metropolitana pot entendre i connectar de manera contínua les necessitats dels ciutadans en la presa de decisions. La valoració obtinguda és entre moderada i forta.

Figura 12. Aspectes valorats de la dimensió de solucions institucionals

Font. Elaboració pròpia a partir de l'eina de valoració (ONU-Hàbitat, 2020).

Pel que fa a la vinculació dels actes administratius emesos per l'administració metropolitana, es veu com un aspecte en desenvolupament. Hi ha un interès generalitzat a promoure actes administratius que alineïn les accions en el territori i la regeneració urbana. Es valora especialment la seva capacitat per definir polítiques de regeneració urbana. Les persones entrevistades que ocupen rols directius veuen això com una oportunitat per assimilar criteris, objectius i polítiques. En l'àmbit polític, es considera prioritari activar el lideratge polític fomentant una major participació i interacció per avançar en la implementació de polítiques comunes de regeneració urbana. La puntuació obtinguda és entre dèbil i moderada, la qualificació més baixa en aquesta dimensió.

Finalment, s'observa que les visions de desenvolupament territorial no estan consolidades ni implementades de manera efectiva. Es creu que cal avançar en aquesta àrea, ja que en la seva majoria són fràgils. La visió de desenvolupament territorial dels municipis continua sent més influent que la visió metropolitana. En l'àmbit polític, se suggereix que l'AMB hauria de comprendre el que estan fent els ajuntaments respecte a aquesta qüestió abans d'abordar-ho des d'una perspectiva metropolitana.

Finalment, es destaca l'efectivitat de l'administració metropolitana pel que fa a la governança multinivell (3,5) i per abordar les necessitats del territori (3,7). Tanmateix, s'observa una debilitat en la vinculació dels actes administratius emesos per l'AMB en relació amb la regeneració (2,3) i en l'efectivitat per adoptar visions de desenvolupament territorial (2,8). Aquesta situació s'atribueix a la relativa joventut de l'administració actual, establerta per llei el 2010, malgrat la seva llarga trajectòria amb altres solucions.

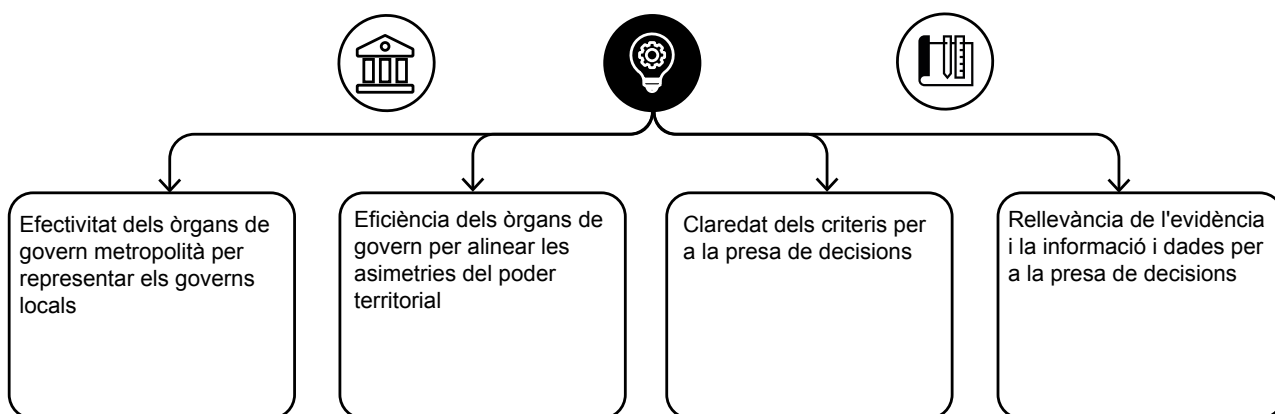
7.2.2 Processos de presa de decisions

Es valora entre dèbil i moderada l'efectivitat dels òrgans de govern metropolitans per representar els governs locals. Això es deu principalment al fet que aquests òrgans poques vegades prenen decisions o generen debats sobre l'espai públic i la regeneració de les ciutats. El perfil polític considera que s'hauria de promoure aquest debat en els òrgans de govern, cosa que facilitaria la implementació de polítiques de regeneració urbana. El perfil tècnic pensa que n'hi hauria prou centrant-se en decisions orientades a objectius ambientals que es traduïssin en plans amb fites concretes. D'altra banda, el perfil directiu creu que s'hauria de promoure el debat sobre la regeneració urbana en general.

Hi ha consens en la importància que els òrgans de govern siguin més eficients en l'alineació d'asimetries, i es considera necessari dedicar-hi esforços. Aquest fet es relaciona amb la manca de dades i indicadors que permetin prendre decisions objectives i garantir l'equitat. Se suggereix que l'AMB s'ha d'alinejar, especialment en projectes estratègics supramunicipals, augmentant la transparència i la claredat a l'hora de definir els criteris per a la presa de decisions. Es comenta que s'han d'incorporar mecanismes que proporcionin informació objectiva per fomentar la transparència. La percepció és que no s'han incorporat dades ni evidències en la presa de decisions, tot i que s'observa una tendència creixent en aquest sentit. Es destaca la importància d'incorporar indicadors d'impacte per mesurar el desequilibri territorial i assolir un equilibri més ampli. La valoració obtinguda és lleugerament inferior a moderada.

Entre els experts, es destaca la importància d'aquesta dimensió en la implementació de polítiques de regeneració de l'espai públic. Segons els agents de l'AMB, compartir coneixement i experiència amb els ajuntaments és fonamental per promoure l'alineació de solucions. Es considera que la posició de l'AMB, amb una àmplia experiència adquirida en els darrers anys, és cabdal per al desplegament de factors de gestió del coneixement entre els actors de la metròpoli.

Figura 13. Aspectes valorats de la dimensió de processos per a la presa de decisions

Font. Elaboració pròpia a partir de l'eina de valoració (ONU-Hàbitat, 2020).

7.2.3 Accions col·lectives

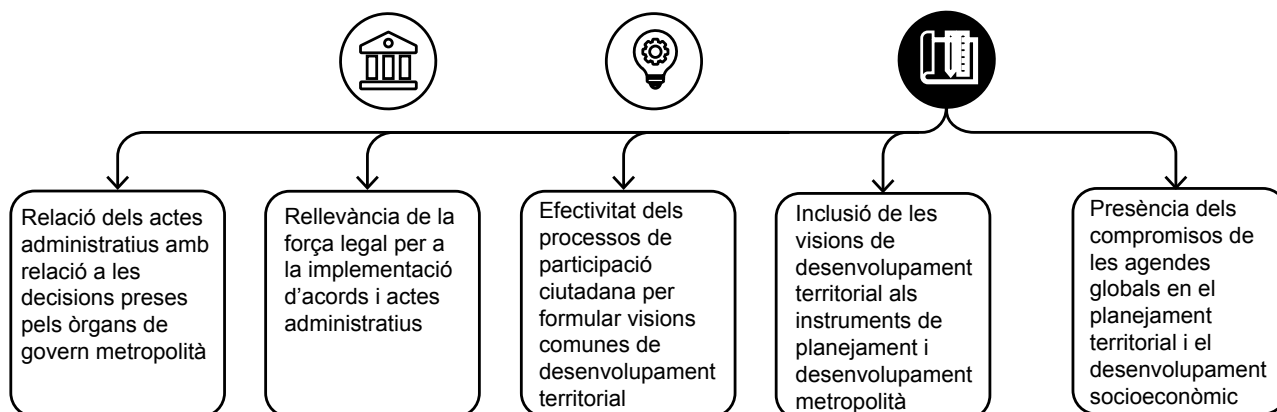
Es percep que la relació entre els actes administratius i les decisions és feble en termes de transformació de l'espai públic. El perfil directiu suggereix avançar per convertir els criteris actuals en normes que permetin una gestió alineada i estratègica entre els municipis. Es valora la força dels actes administratius per a la seva implementació. Pel que fa a la força legal per a la implementació d'acords i actes administratius, hi ha divergències. L'autonomia local i el poder dels responsables municipals tenen un gran pes en la implementació d'acords. En l'esfera política, es considera important treballar en l'alineació d'objectius dins d'un marc legal comú però amb espai per a les especificitats dels municipis.

Els processos de participació ciutadana es perceben com a poc efectius i mal dissenyats en relació amb la regeneració urbana en general. Segons els experts, la participació ciutadana a escala metropolitana s'ha de nodrir dels mecanismes locals existents. La formulació de visions de desenvolupament es considera més complexa que els aspectes anteriors. Se suggereix abordar la participació en la gestió mitjançant la creació d'espais de participació específics. Es destaca la necessitat d'incloure visions de desenvolupament comunes en instruments de planificació i desenvolupament metropolitans, però sense deixar de tenir en compte les necessitats locals. Es proposa dedicar recursos per conèixer la planificació local i dissenyar visions comunes a escala metropolitana.

Els experts coincideixen en la importància d'abordar la planificació a escala metropolitana mitjançant estratègies comunes i flexibles. Aquestes visions comunes poden ser valuoses per obtenir recursos d'institucions superiors i activar polítiques supramunicipals en el marc competencial de l'AMB.

A l'annex 2 es pot consultar la informació completa de les entrevistes.

Figura 14. Aspectes valorats de la dimensió de les accions col·lectives

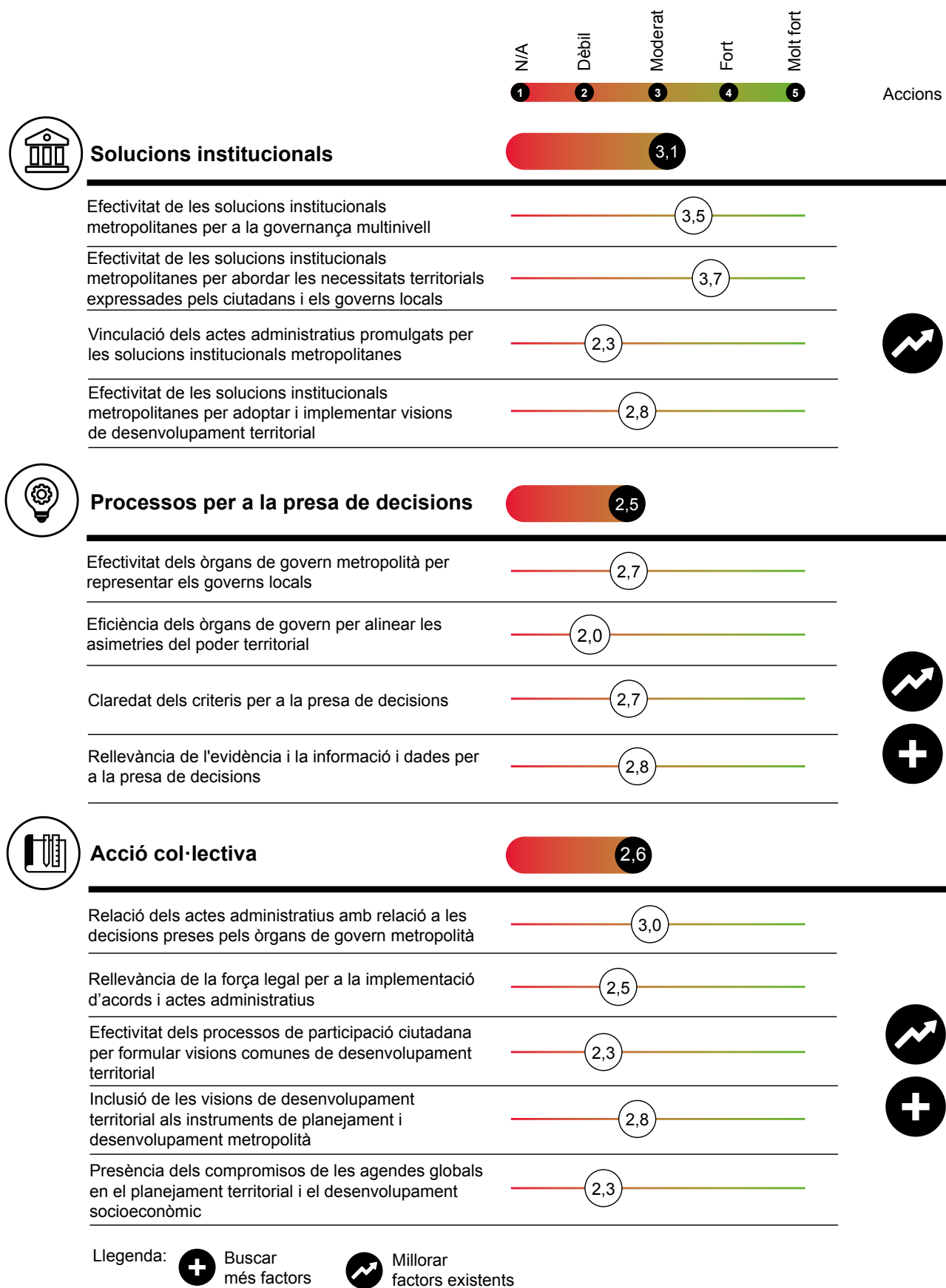

Font. Elaboració pròpia a partir de l'eina de valoració (ONU-Hàbitat, 2020).

7.2.4 Valoracions

A partir de l'avaluació s'observa que, d'una banda, les solucions institucionals obtenen una valoració mitjana, entre moderada i forta; d'altra banda, les dimensions relacionades amb la presa de decisions i l'acció col·lectiva es valoren entre febles i moderades. La figura 15 mostra la puntuació obtinguda en els factors de governança, la puntuació mitjana de les dimensions a partir de la valoració de cada agent municipal entrevistat i les accions clau per al disseny posterior. Les aportacions de les persones expertes entrevistades, cadascuna des dels seus àmbits, han permès complementar i garantir un enfocament complet de les propostes presentades a les conclusions. A l'annex 2 es pot consultar la relació de persones entrevistades, així com els objectius específics d'aquestes entrevistes.

Figura 15. Resum de l'avaluació: valoració de les dimensions i dels factors i les accions a dur a terme

Font. Elaboració pròpia a partir dels resultats obtinguts i de la informació de la figura 12.

7.3 Resultats de l'estudi de casos

La recerca internacional ha permès identificar pràctiques inspiradores per millorar la governança de la regeneració urbana. L'estudi de casos ha avaluat 15 factors de governança: 6 de relacionats amb les solucions institucionals, 4 amb els processos de presa de decisions i 5 amb les accions col·lectives. A l'annex 3 es pot consultar la relació d'àrees metropolitanes, el model de fitxa emprat i els resultats de cada cas.

A continuació es presenten els resultats dels estudis de casos amb l'anàlisi de les eines i els recursos per a la gestió metropolitana de la regeneració urbana.

7.3.1 Solucions institucionals

S'observa que existeixen diferents models que es relacionen amb el model de governança metropolitana establert. Totes les solucions institucionals tenen competències en matèries de l'àmbit territorial, que van des del planejament urbanístic fins a la regeneració urbana, sense solucions específiques (agències, etc.). L'activitat es desenvolupa en el marc de la institució. Destaca la solució emprada a l'Àrea Metropolitana de Guadalajara (Mèxic) amb el Sistema Integral de Desenvolupament (SIDmetro), una estructura de governança per a la coordinació del govern, la ciutadania i l'Institut de Planejament i Gestió del Desenvolupament (IMEPLAN). També destaca l'acord polític formalitzat a l'Osloregionen (Noruega), que inclou la col·laboració multinivell i intersectorial en la transformació d'eixos urbans d'interès metropolità.

Un dels interessos principals ha estat identificar el grau d'autonomia de l'administració metropolitana per promoure i executar projectes d'abast supramunicipal. Tres no tenen autonomia per desenvolupar-los i, per tant, són els mateixos municipis els que s'encarreguen de la gestió en coordinació amb altres administracions. La resta tenen autonomia en l'àmbit de les seves competències. També destaquen les administracions metropolitanes que no executen projectes per encàrrec dels municipis; en aquest sentit, la fórmula més emprada és el suport en l'assistència tècnica a partir de plans directors. Cal remarcar la fórmula de Brussels Capital Region (BCR) (Bèlgica), que executa els projectes en què participa econòmicament en cooperació amb els ajuntaments. Destaquen els projectes per a la regeneració urbana anomenats Contrats de Quartiers Durables i Contrats de Rénovation Urbaine.⁸ Els Contrats de Quartiers Durables són plans d'acció amb limitació temporal, econòmica i d'intervenció desenvolupats per la regió, el municipi i els veïns del barri. És especialment interessant la participació ciutadana en tot el procés. Els Contrats de Rénovation Urbaine són plans d'actuació que s'estenen per diversos municipis.

A partir de la recerca s'observa que la coordinació horitzontal es vehicula mitjançant diferents fórmules en què destaquen els comitès i les juntes amb representació de diferents sectors. En aquest sentit, la BCR disposa d'una plataforma horitzontal. De la mateixa manera, la presència de mecanismes de col·laboració publicoprivada és molt dèbil, i no existeixen en l'àmbit de la regeneració urbana.

Finalment, en aquesta dimensió s'ha investigat l'existència de solucions de cooperació entre els agents de l'administració local i metropolitana, amb especial interès en la recerca de fórmules consolidades que permetin una alineació de criteris entre ambdós grups. De la recerca duta a terme s'observa que és una solució existent en bona part de les administracions analitzades (7 de 8 en disposen) i la solució

8. Urban Brussels (s.d). [Contrats de Quartiers](#).

adoptada és molt similar en totes. Són espais de trobada informal. L'objectiu fonamental és transmetre coneixement i compartir necessitats i inquietuds en la regeneració urbana. Destaca la solució d'IMEPLAN i les Meses de Gestió Metropolitana, amb els seus respectius grups de treball formats per diversitat d'actors amb la finalitat de treballar en matèries i reptes d'interès metropolità.

7.3.2 Processos de presa de decisions

No destaquen solucions que tractin específicament aspectes relacionats amb la regeneració urbana; en aquest sentit, aquests temes es tracten en els òrgans coordinadors de les organitzacions. Tot i així, destaquen dues pràctiques interessants: les vinculades als Contrats de Quartiers de Brussel·les i a les Meses de Gestió Metropolitana d'IMEPLAN. Del primer cas, és significatiu veure que al voltant de projectes concrets es desenvolupen òrgans de presa de decisió específics. Els Contrats de Quartiers es regeixen per un comitè per acompanyar el desplegament de l'estratègia i vetllar per la seva implementació. En el segon cas, disposen de meses específiques (ordenació territorial i medi ambient) en què participen les direccions tècniques dels municipis, i preveuen la participació d'actors del món acadèmic i organitzacions de la societat civil. Entre els temes que tracten hi ha els relacionats amb la intervenció a l'espai públic i la regeneració urbana.

Quant a la transparència i la rendició de comptes, totes les organitzacions analitzades disposen de plataformes en línia per consultar documentació i informació. En l'àmbit de la gestió del coneixement, hi distingim dues fórmules principals: els recursos que es posen a l'abast per a la consulta i els espais de trobada per a l'intercanvi del coneixement. La majoria de casos disposen de solucions basades en observatoris d'informació. Destaca la solució que adopta la Metropolia GZM a Katowice (Polònia), on actualment es treballa en el desplegament d'una eina de governança digital⁹ que els ha de permetre abordar la gestió de les dades d'una manera sistèmica.

Pel que fa a la promoció del coneixement compartit a través d'espais de participació i reflexió (*think tanks*) entre actors públics, privats i socials, dels casos estudiats destaca la solució adoptada per la Regió Metropolitana de Bogotà Cundimarca (Colòmbia), on disposen de l'Àgora Metropolitana, un espai virtual i presencial de trobada i deliberació que es concep com un espai de transmissió del coneixement entre diferents agents experts. A l'Osloregionen organitzen anualment la BEST Conference Oslo Region, una trobada anual per presentar i compartir els reptes metropolitans entre els agents del territori. Finalment, també cal remarcar les pràctiques de la Metropolia GZM, en què s'organitzen formats específics, com ara els debats públics "La ciutat de les idees" o debats ad hoc, en què es tracta una qüestió crucial plantejada prèviament, i les Prototyping Academies.¹⁰

9. Metropolia GZM (s.d). [InfoGZM](#).

10. Es tracta d'un model de cooperació entre els funcionaris dels municipis de GZM: treball conjunt sobre un repte en un municipi determinat per tal de desenvolupar un patró repetible. Aquestes acadèmies inclouen funcionaris, que s'ocupen de la planificació urbana, l'enginyeria de trànsit, el transport públic, la revitalització, la inversió i la participació, amb tasques i competències necessàries per abordar un tema determinat. Així es forma un equip expert, que recorre tot el procés de l'Acadèmia, des de la definició del repte, passant pel seu estudi (quantitatiu i qualitatiu, inclòs l'estudi social), fins a l'anàlisi, la implementació de solucions i el testatge. Les acadèmies també poden comptar amb un expert extern especialista en la matèria. Com a resultat, l'equip de l'Acadèmia aprèn un nou model de cooperació i amplia competències i habilitats relacionades amb la implementació de canvis en l'espai de la ciutat amb esperit de sostenibilitat. El 2023 el projecte Prototyping Academies ha estat guardonat per la Comissió Europea amb un MOBILITYACTION Award.

7.3.3 Accions col·lectives

Pel que fa a l'administració de la planificació i les visions estratègiques de desenvolupament, cinc dels vuit casos analitzats disposen d'eines de planificació del desenvolupament –en aquest sentit, hi predominen documents estratègics amb visions de futur respecte d'eines de planificació d'inversions, per exemple. En el cas de la Metropoolregio Amsterdam (MRA) es disposa de l'MRA Urbanisation Concept 2050, una eina de planificació i estratègia de nova creació. És interessant l'estudi d'aquest cas, ja que és una eina que incorpora la visió de desenvolupament territorial en l'àmbit de planejament, però també aborda projectes i estratègies concretes d'intervenció a la ciutat. En el cas de la Brussels Capital Region, la planificació s'aborda a través dels Contrats exposats anteriorment, però també n'hi destaquen d'altres, com és el cas del Good Move,¹¹ un pla regional de mobilitat amb visió 2030. En el cas d'IMEPLAN es disposa de plans que ordenen les prioritats i les estratègies, i hi destaca el referent als boscos urbans. Finalment, en el cas de l'Àrea Metropolitana de San Salvador (AMSS) disposen d'una política metropolitana d'espai públic. En relació amb la planificació, és d'especial interès conèixer els mecanismes de desplegament de les inversions. En aquest sentit, tots els casos estudiats de l'àmbit europeu disposen de plans d'inversió amb naturalesa i objectiu diferents. Hi predominen els plans vinculats a la mobilitat i la intervenció en l'espai urbà i hi destaca l'MRA Agenda, l'eina per al desplegament de les inversions de l'MRA i el seu seguiment.¹²

En l'àmbit del disseny de les visions comunes, la gran majoria dels casos estudiats les incorporen en els seus respectius plans estratègics. Destaquen els casos de la Metropolia GZM i de la Verban Region Stuttgart (Alemanya), en què han participat els grups d'interès. Si ens centrem en la incorporació de processos de participació ciutadana efectius en el disseny de les visions futures, les fórmules són diverses, des de casos en què són dèbils o no s'han implementat (Osloregionen i MRA) fins a casos amb una major presència, com és el cas d'IMEPLAN, que disposa d'un consell ciutadà. La manera d'abordar la participació de la ciutadania és molt diversa en general, i hi predominen els casos en què es dona una resposta puntual en cas de necessitat, però no existeixen espais estables de participació ciutadana per abordar la regeneració de l'espai públic.

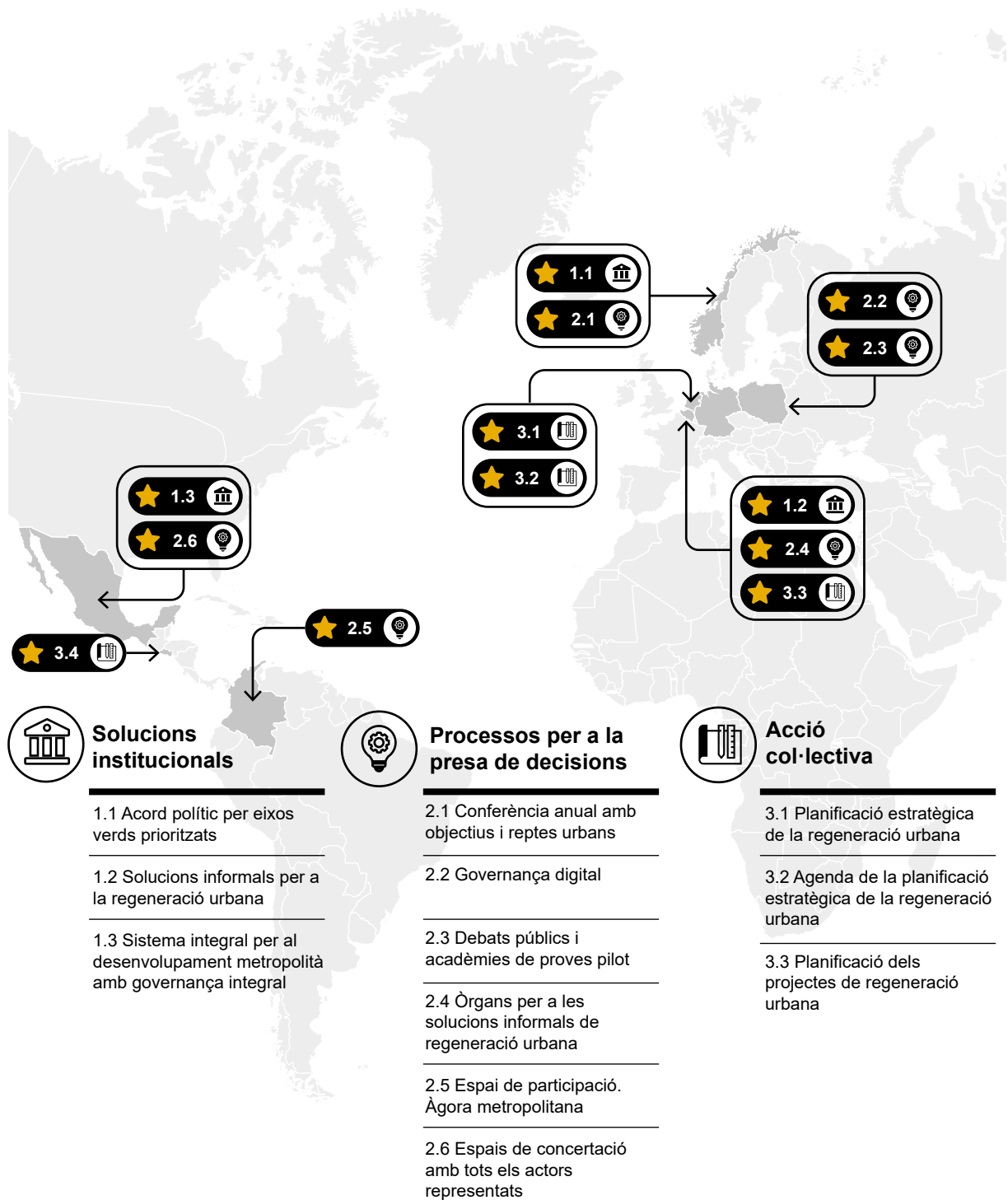
Finalment, pel que fa a l'alineació de les agendes globals en les eines de planificació, gairebé tots els casos estudiats incorporen els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'ONU. És d'especial interès el cas de l'Osloregionen, en què les visions de l'Agenda 2030 no hi estan incloses perquè el seu planejament és anterior al desplegament dels ODS. Actualment treballen en la incorporació dels ODS en les noves eines de planificació.

La figura 16 situa sobre el mapa del món les accions inspiradores resultants de l'estudi de casos. A l'annex 3 es pot consultar la informació detallada de cadascuna de les àrees metropolitanes analitzades, així com la valoració de la pràctica en relació amb l'àrea metropolitana de Barcelona.

11. Bruxelles Mobilité. (s.d.). [Good Move. Le Plan regional de mobilité 2020-2030](#).

12. Metropoolregio Amsterdam. (s.d.). [MRA Agenda](#).

Figura 16. Infografia resum de les solucions inspiradores classificades per territori i dimensió de la governança

Font. Elaboració pròpia a partir de l'estudi de casos.

8. Propostes i conclusions

8.1 Proposta: un marc de governança per a la regeneració urbana

L'avaluació determina la necessitat d'abordar el disseny d'un marc integral per a la governança de la regeneració i la transformació urbanes a partir de les solucions existents. A partir de l'estudi de casos també s'observa que existeixen pràctiques inspiradores per aplicar a l'àrea metropolitana de Barcelona. El disseny d'aquesta governança integral es proposa des de la millora dels factors existents i la incorporació de nous que els complementin com a resposta als resultats de les dimensions. A continuació es descriuen les propostes per dimensions.

8.1.1 Solucions institucionals

Arranjaments formals

El marc institucional actual sembla adient per al desplegament de polítiques de regeneració urbana. Segons la valoració, s'han de millorar els factors existents. En aquesta línia, l'AMB disposa dels instruments institucionals suficients per donar resposta sense modificar el marc actual, malgrat que cal reforçar aquesta dimensió. És per aquest motiu que es proposen les accions següents:

- **Acció 1. Millorar la coordinació vertical i horitzontal en la intervenció en la transformació de l'espai públic.** Per donar resposta a aquesta necessitat, es proposa implementar l'Oficina Metropolitana, de caràcter transversal, perquè vehiculi, centralitzi i lideri el desplegament funcional de la governança en totes les seves dimensions.

Arranjaments informals

- **Acció 2. Promoure un acord metropolità** entre els actors que participen en la transformació de les ciutats, especialment entre l'AMB i els ajuntaments. Aquesta acció és especialment rellevant, atès que dins d'aquest marc institucional, a partir d'un acord, es podrien desenvolupar la resta d'accions.
- **Acció 3. Promoure col·laboració publicoprivada** entre els actors que participen en la transformació de l'espai urbà per incentivar-ne i accelerar-ne la transformació. Es tracta d'una acció complexa en el seu desplegament, però fonamental per assolir els objectius fixats.

8.1.2 Processos de presa de decisions

Òrgans de govern

La valoració obtinguda determina que cal buscar nous factors i millorar els existents, com també posar en marxa uns òrgans específics que liderin el desplegament de la governança. Es proposa:

- **Acció 4. Potenciar el lideratge polític des d'una visió integral i amb capacitat de promoure la implementació de les visions territorials.** En aquest sentit, la creació d'un grup motor que estigui format per membres del Consell Metropolità en el marc dels òrgans de govern de l'AMB¹³ és una solució òptima, ja que permet un desplegament fàcil i ràpid en l'estructura de l'AMB. Les principals funcions del grup han de ser:
 - o Garantir el lideratge polític.
 - o Promoure iniciatives de regeneració urbana als òrgans de govern de l'AMB.
 - o Prioritzar les accions a desenvolupar.
- **Acció 5. Promoure la coordinació horitzontal entre els diferents serveis de l'AMB que treballen en l'espai públic mitjançant la constitució d'un grup interdepartamental** que vetlli per l'alineació de les accions de regeneració urbana promogudes per l'AMB. La creació d'aquest grup ha de permetre el debat i el treball tècnic en el marc de l'AMB.
- **Acció 6. Incorporar la participació ciutadana i dissenyar un model propi que estigui basat** en la vinculació a les plataformes de participació municipals amb l'objectiu de catalitzar les necessitats sense desplegar nous canals i mitjans.

Gestió del coneixement

Per a la millora d'aquest àmbit es proposa:

- **Acció 7. Integrar la gestió de dades i informació en la presa de decisions dels aspectes relacionats amb l'espai públic, especialment les socials i ambientals.** És molt important avançar en el desplegament d'aquests indicadors, imprescindibles per a la presa de decisions

13. Aquest espai de presa de decisions es proposa per complementar l'acció dels òrgans col·legiats de l'AMB i que ja funcionen: consell metropolità, junta de govern, i presidència i vicepresidències.

objectiva i basada en l'evidència. Així mateix, cal crear un Observatori de Dades integrat a l'Institut Metròpoli.¹⁴ Aquest observatori de dades territorials ha de centralitzar totes les dades per tal de facilitar-ne l'explotació. A més, cal potenciar l'accés a les dades i posar a l'abast la informació. També cal incrementar els continguts en l'àmbit de la regeneració urbana –un exemple podria ser un repositori de bones pràctiques– i compartir totes les dades generades per l'Observatori.

- **Acció 8. Promoure, compartir i gestionar el coneixement entre els professionals de la matèria**, especialment entre el personal de l'administració metropolitana i la local. En aquest sentit, és oportú impulsar la creació d'una comunitat i una plataforma de coneixement amb la participació dels actors que intervenen en la transformació del territori, especialment entre l'AMB i els ajuntaments. També cal desplegar un mecanisme híbrid (presencial i digital) que permeti l'accés a la informació i les dades, a més d'accions diverses (xerrades, seminaris, fòrums, etc.). En el marc de la plataforma, cal impulsar la creació de grups de treball entre tècnics locals i metropolitans amb un repte urbà sorgit de les necessitats per promoure la creació de patrons repetibles en el territori a fi de potenciar la recerca, l'economia d'escala i la innovació.
- **Acció 9. Promoure un model d'innovació urbana a partir de l'enfortiment de les relacions amb les universitats i els centres de recerca** per potenciar la innovació i la investigació. Per exemple, amb la creació d'un laboratori d'innovació urbana per promoure el desenvolupament sostenible integral a partir de l'establiment de sinergies amb els actors clau del territori.

8.1.3 Accions col·lectives

Actes administratius

- **Acció 10. Introduir canvis normatius o promoure propostes que fomentin la regeneració d'espais** amb visió metropolitana que permetin alinear les polítiques de regeneració i transformació urbanes i que garanteixin autonomia als municipis per implementar-los. En aquest sentit, és molt interessant encetar l'execució de les propostes incloses al PDUM alineant polítiques locals amb la visió metropolitana.
- **Acció 11. Alinear els programes del pla d'inversió** per assolir els objectius de les agendes globals i els específics que determinin les estratègies de regeneració urbana. Recomanacions sorgides del procés d'investigació:
 - o Promoure l'execució de projectes d'abast supramunicipal alineats amb la proposta de planificació i vinculats a les estratègies plantejades al PDUM.
 - o Incloure prioritització o objectius específics en els plans d'inversió alineats amb els objectius generals.

En el marc del finançament, **incrementar l'accés a finançaments d'institucions de rang superior** (fons europeus, etc.) que permetin incrementar els recursos i l'execució de projectes d'interès metropolità.

14. L'[Institut Metròpoli](#) és un consorci públic i adscrit a l'Àrea Metropolitana de Barcelona que desenvolupa activitats de recerca urbana, formació i transferència de coneixement, principalment a l'àrea i la regió metropolitana de Barcelona.

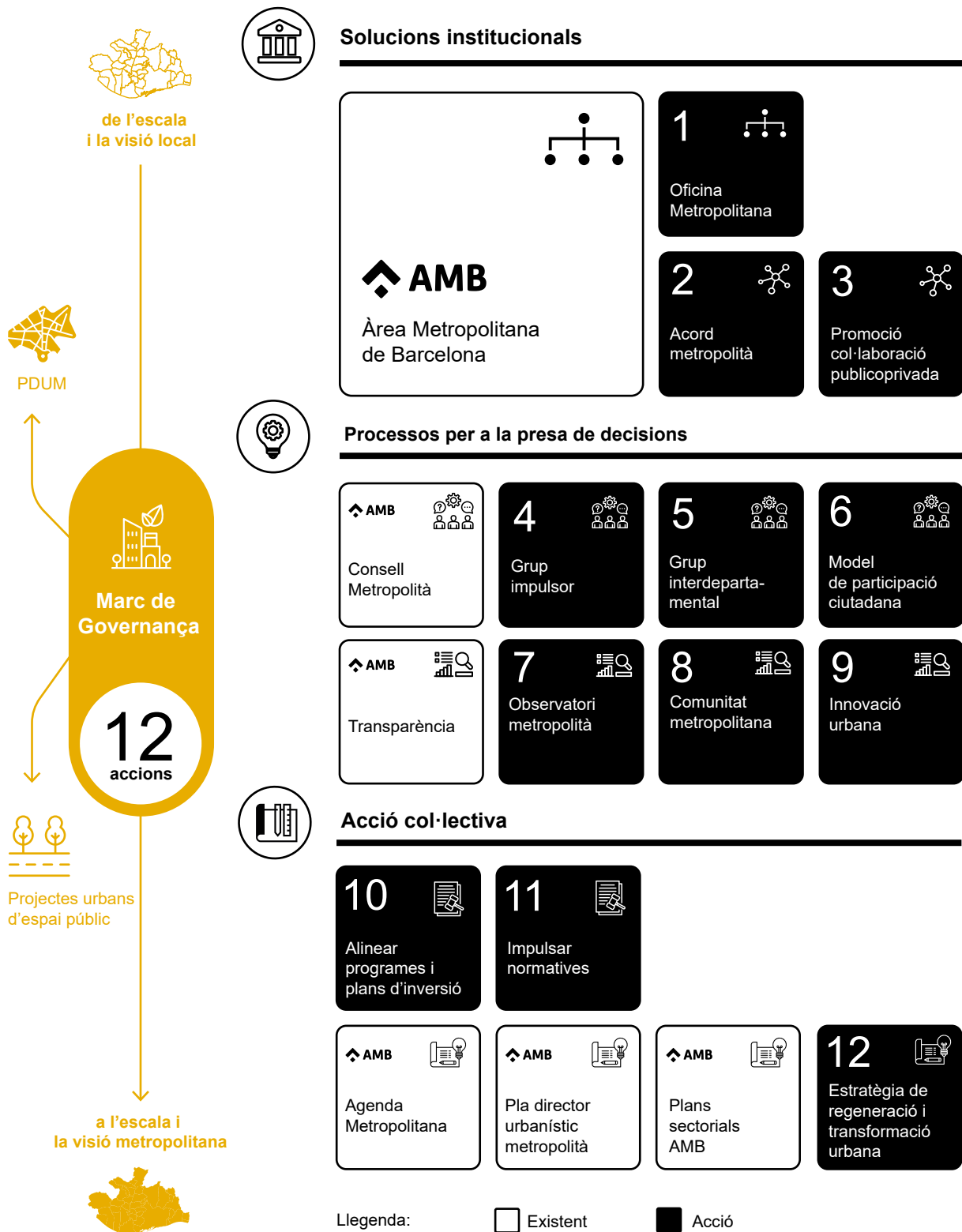
Visions de desenvolupament

- **Acció 12. Desenvolupar la planificació i la programació de les estratègies en matèria de regeneració urbana a partir de la implementació d'un pla metropolità de regeneració i transformació urbanes.** Cal una planificació que faci de pont entre les directrius del PDUM i l'execució dels projectes d'urbanització. Ha de ser una eina estratègica de planificació i prioritització, amb una visió integral (social, ambiental i econòmica). Algunes recomanacions sorgides de la investigació:
 - o Analitzar la feina feta pels ajuntaments fins al moment (agendes urbanes, etc.) i generar un marc comú amb visió metropolitana.
 - o Integrar totes les polítiques sectorials de l'AMB desplegadas en plans parcials (mobilitat, energia, etc.) d'acord amb aquesta nova eina estratègica.

En el marc del pla, és fonamental integrar les visions de desenvolupament de les agendes globals en les eines de planejament i la promoció d'actuacions d'abast supramunicipal per l'AMB.

El desplegament de les 12 accions, sumat al marc existent, ha de permetre el desplegament de la governança. La infografia següent resumeix la proposta.

Figura 17. Infografia resum de les 12 accions per desplegar la governança de la regeneració urbana a l'àrea metropolitana

Font. Elaboració pròpia a partir dels resultats. Les il·lustracions, per aquesta i totes les infografies, The Noun Project, 2023.

8.2 Proposta de desplegament a l'AMB

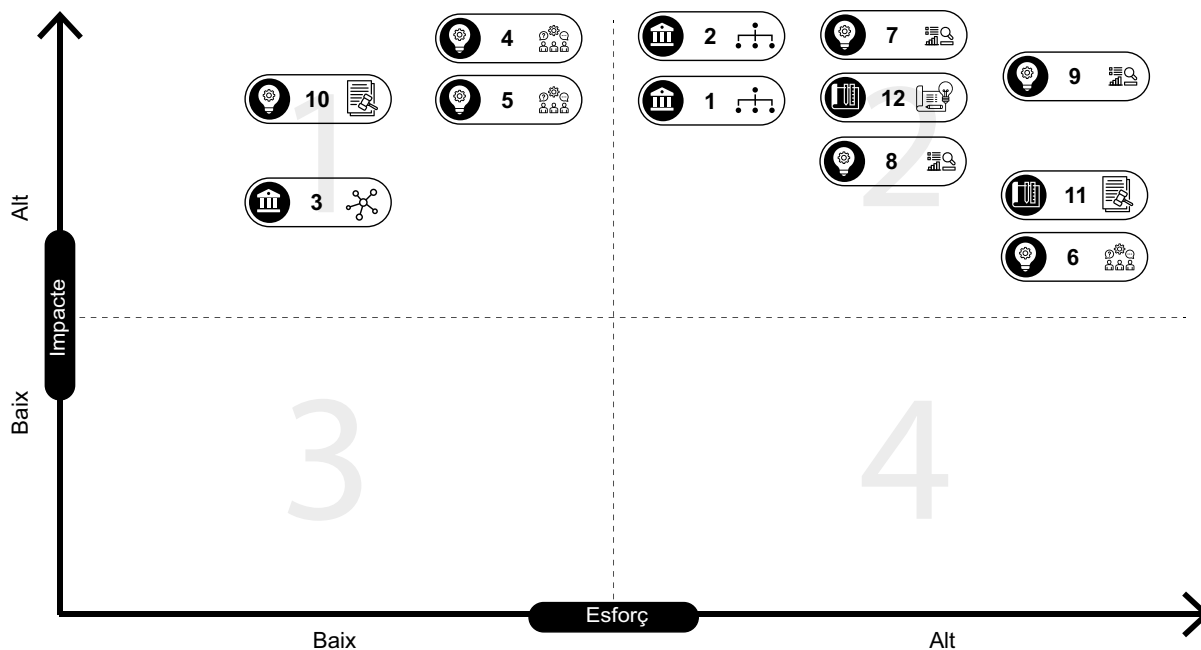
A continuació es fa una proposta de desplegament del marc amb l'objectiu d'assolir la implantació de la governança.

8.2.1 Priorització de les accions

Davant de la impossibilitat de desplegar totes les accions alhora per la manca de recursos, es proposa establir-ne la prioritització. Per determinar l'ordre de desplegament s'ha fet servir la matriu impacte-esforç.¹⁵

En aquest sentit, es proposa abordar primer les accions del quadrant 1 (impacte alt i esforç baix) i posteriorment les del quadrant 2 (impacte alt i esforç alt). Per garantir el desplegament s'haurà d'elaborar una planificació general de les accions i un dimensionament de recursos.

Figura 18. Matriu impacte-esforç de les accions plantejades

Font. Elaboració pròpia a partir de les 12 accions de les conclusions.

8.2.2 Seguiment i avaluació

És imprescindible disposar d'un sistema d'avaluació que permeti fer el seguiment del desplegament de la governança i avaluar l'assoliment dels objectius. A més, l'avaluació continuada permetrà actualitzar-lo i revisar-lo a partir de l'experiència obtinguda durant el procés.

15. La matriu impacte-esforç és una eina que permet avaluar el desplegament d'iniciatives de millora. L'objectiu és valorar la complexitat i quin és el seu impacte en el canvi.

8.3 Conclusions

8.3.1 *Un marc de governança per a la regeneració urbana*

Gràcies a la recerca s'ha pogut constatar que existeixen models de governança per a escales supramunicipals plenament compatibles amb el desplegament dels reptes territorials en matèria de transformació urbana. Sense modificar el marc legal vigent –un aspecte molt important per garantir un desplegament efectiu–, es pot desplegar la governança per assolir els objectius de desenvolupament sostenible. A partir de l'anàlisi i l'avaluació, s'ha pogut constatar que amb la introducció d'accions de millora que complementin l'actual model es pot arribar a un marc integral que doni resposta als reptes urbans actuals.

Aquest treball s'ha plantejat des de l'estudi del cas de l'àrea metropolitana de Barcelona, però esdevé un model extrapolable a qualsevol àrea metropolitana que necessiti abordar el repte de la regeneració urbana de les seves ciutats.

8.3.2 *Una nova eina d'anàlisi*

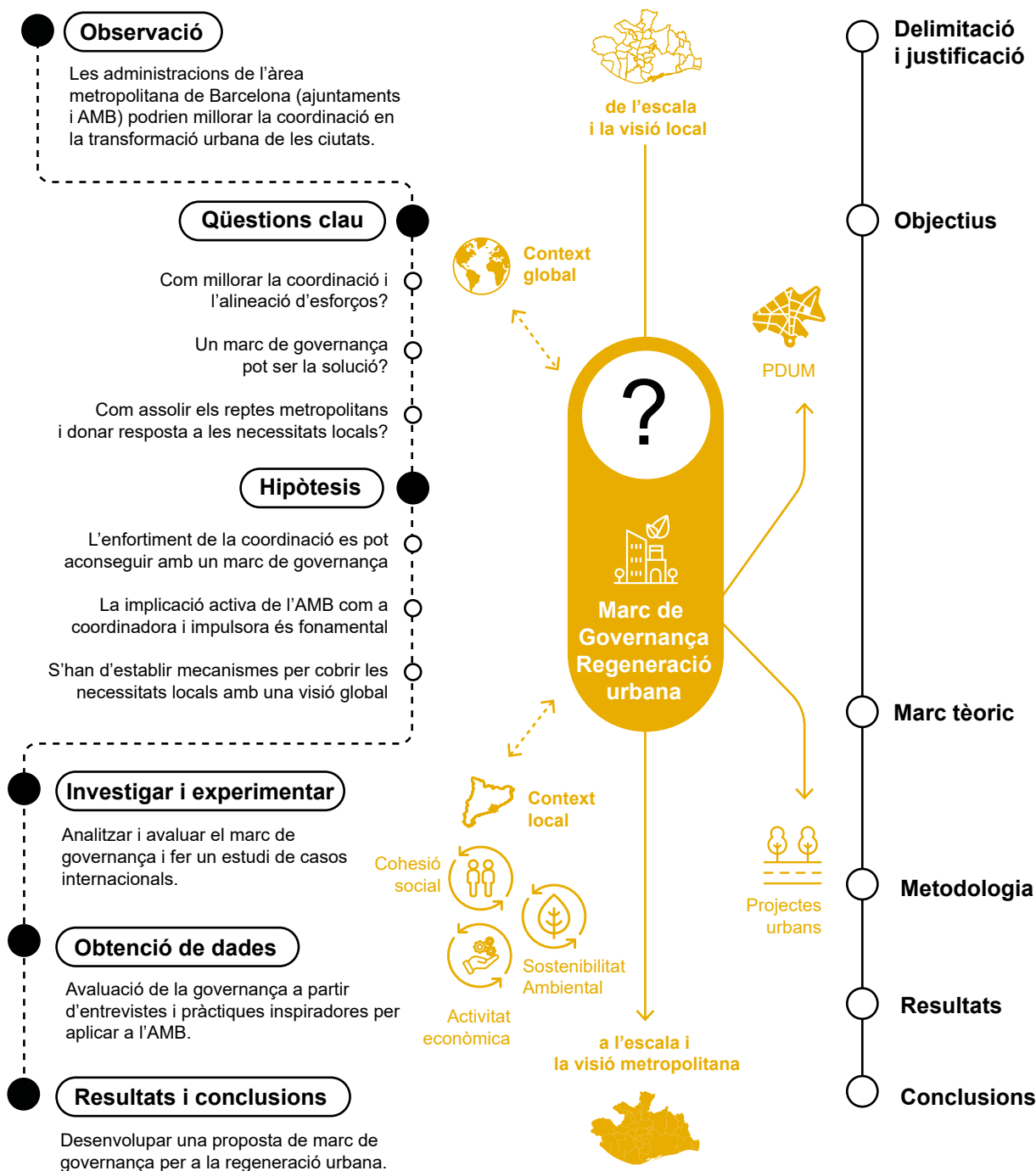
Finalment, la necessitat d'estudiar casos a escala internacional ha permès el desenvolupament d'una eina específica per analitzar el grau de desplegament i els mecanismes de què es disposa. És una eina d'anàlisi qualitativa que, en la línia de les proposades pel GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020), permet l'anàlisi de l'àmbit de la transformació urbana. Es tracta, doncs, d'una eina que, com s'ha pogut observar en aquest treball, complementa l'avaluació de la governança de la regeneració urbana a escala metropolitana.

La metodologia d'avaluació es planteja a partir de l'anàlisi i la comparació, amb l'objectiu principal de detectar l'existència o no d'aquesta pràctica a l'àrea metropolitana d'estudi, i, en cas negatiu, esdevenir una pràctica inspiradora.

A l'annex 3 es pot consultar el model de fitxa resultant i el sistema d'avaluació proposat.

8.4 Infografia resum del procés d'investigació

Figura 19. Infografia resum del treball final de postgrau

Font. Elaboració pròpia.

Nota. A l'esquerra s'explica l'aplicació del mètode científic, al centre se situa la hipòtesi principal i el seu context, i a la dreta s'exposa l'esquema del treball.

9. Futures línies d'estudi

Durant la recerca s'han obert possibles línies d'estudi que evidentment superen l'abast d'aquest treball final de postgrau, però que serien una gran oportunitat per aprofundir en la matèria. A continuació s'enumeren les més destacades:

- Continuar el treball d'avaluació iniciat i estendre'l a tots els municipis que formen part de l'AMB permetria obtenir una avaluació integral completa de la situació.
- L'estudi de cadascuna de les accions en detall i la definició de la metodologia de treball per al seu desplegament podria ser una oportunitat perquè esdevinguin models inspiradors per a altres metròpolis.
- Una recerca més aprofundida seria útil per definir un sistema d'avaluació sobre la implementació i el desplegament de la governança.

Connexió per a vianants i bicicletes entre Barcelona i Esplugues de Llobregat.

Font. Banc d'imatges de l'AMB (Surroca, 2018).

10. Valoració i agraïments

D'acord amb les projeccions, per a l'any 2050 s'estima que més del 70 % de la població mundial residirà en àrees urbanes.¹⁶ En un context actual complex que caracteritza molts aspectes de la nostra realitat contemporània, es torna imperatiu que els diversos actors involucrats en la transformació del territori treballin en conjunt per assolir objectius comuns. Aquest enfocament posa de manifest la necessitat d'abordar la transformació des d'una perspectiva integral, considerant aspectes socials, econòmics i ambientals. El treball que presento és resultat d'una interessant investigació, durant la qual he tingut el privilegi de col·laborar estretament amb nombroses persones compromeses amb la millora de la nostra metròpoli.

Vull donar les gràcies a totes les persones que han contribuït a fer possible aquest treball, en especial al meu tutor, Antonio Merino, pel seu suport al llarg d'aquesta recerca. També vull donar les gràcies a Ramon M. Torra, gerent de l'AMB, amb qui he tingut converses molt interessants sobre el passat, el present i els reptes futurs de l'àrea metropolitana. Agraïxo les valuoses contribucions d'Albert Gassull, director de Serveis de l'Espai Públic de l'AMB, amb qui comparteixo un apassionant dia a dia treballant en la transformació de l'espai públic de la metròpoli. Estenc el meu agraïment a Xavi Tiana, cap del Servei de Relacions Internacionals de l'AMB,¹⁷ pel constant suport, els contactes i l'energia proporcionats en la realització d'aquest treball. També vull expressar el meu agraïment a Mireia Peris, amb qui he compartit interessants converses sobre el Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM) i com fer que es converteixi en una realitat als nostres carrers i places.

Dono les gràcies a totes les persones dels municipis metropolitans que van dedicar un temps valuós per compartir les seves perspectives i necessitats en relació amb la intervenció a l'espai públic Metropolità. Moltes gràcies, Pere, Eva, Esteve, Núria, Gerard, Enric, Esteve i Joan Manel; ha estat molt enriquidor aprendre de les vostres experiències.

16. Informe dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ONU, 2023).

17. Coordinador general de l'Oficina Tècnica de Gerència a la data de publicació del treball.

També vull dedicar un agraïment especial als companys i les companyes d'altres àrees metropolitanes de tot el món que van proporcionar informació valuosa i van enriquir la meva comprensió amb enfocaments alternatius que inspiren i eixamplen les nostres perspectives. Els desafiaments als quals ens enfrontem a les nostres metròpolis en els pròxims anys són de gran magnitud, i la vostra col·laboració ha estat fonamental.

A més, vull esmentar Rafael Forero, expert d'ONU-Hàbitat, per les seves idees i aportacions, així com Marc Martí-Costa i Meritxell Rota per compartir el seu coneixement sobre governança pública i metropolitana. Agraïco també a Oriol Estela la transmissió dels seus coneixements sobre el territori i la societat i l'explicació de com creiem que hem de créixer i avançar. Igualment, dono les gràcies a tots els meus companys de l'AMB amb qui he compartit nombroses converses per desenvolupar i fer avançar les meves idees.

Per acabar, vull expressar la meva gratitud a la meva família pel seu constant suport en el meu creixement personal i professional.

Moltes gràcies!

11. Referències

11.1 Referències bibliogràfiques

Agència Europea de Medi Ambient. (2016). *Urban Adaptation to Climate Change in Europe 2016: Transforming Cities in a Changing Climate*. European Environment Agency.

Ajuntament de Barcelona. (2020). [Programa de Regeneració Urbana de Barcelona](#).

Ajuntament de Barcelona. (2023). [Regenerar Barcelona. Barcelona 2015-2023](#).

Àrea Metropolitana de Barcelona. (2023). [Pla Director Urbanístic Metropolità](#).

Comissió Europea. (2019, 11 de desembre). [European Green Deal](#).

Consell d'Europa. (s.d.). [12 Principles of Good Governance](#).

Economic and Social Council (ECOSOC). (2018). [Effective Governance for Sustainable Development: 11 Principles](#).

Heinelt, Hubert, i Kübler, Daniel. (2005). *Metropolitan Governance: Capacity, Democracy and the Dynamics of Place*. Routledge.

Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua). (2021). [Avaluació del Programa general d'inversions de la Diputació de Barcelona](#).

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, Martí-Costa, Marc, i Barres, Roger. (2021). [La cooperació intermunicipal a la Regió Metropolitana de Barcelona](#).

- Intergovernmental Panel on Climate Change. (2022). [*Global Warming of 1.5°C: IPCC Special Report on impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels in context of strengthening response to climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty*](#). Cambridge University Press.
- Khor, Neil, i ONU-Hàbitat. (2022). [*World Cities Report 2022: Envisaging the Future of Cities*](#). United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat).
- Martí-Costa, Marc, i Parés, Marc. (2009). [*Llei de barris: cap a una política de regeneració urbana participada i integral?*](#) Generalitat de Catalunya.
- Moreno, Carlos, Sennett, Richard, Sassen, Saskia, i Valencia, Belén Gala. (2023). *La revolución de la proximidad*. Alianza Editorial.
- Nacions Unides. (2015, 15 de setembre). [*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*](#).
- Nacions Unides. (2013). [*Informe de los Objetivos de Desarrollo Sostenible*](#).
- Nacions Unides. (2020, 17 de juny). [*Ciudades. Desarrollo Sostenible*](#).
- ONU-Hàbitat. (1976, 11 de juny). [*Informe de Habitat: Conferencia de las Naciones Unidas sobre los asentamientos humanos*](#). Nacions Unides.
- ONU-Hàbitat. (1996, 14 de juny). [*Informe de la conferencia de las Naciones Unidas sobre los asentamientos humanos \(Habitat II\)*](#). Nacions Unides.
- ONU-Hàbitat. (2015). [*Montreal Declaration. Outcome document of the Habitat III. Thematic meeting on metropolitan areas*](#).
- ONU-Hàbitat. (2016, 17-20 d'octubre). [*Habitat III. Conferència de les Nacions Unides sobre habitatge i desenvolupament urbà sostenible*](#). Nacions Unides.
- ONU-Hàbitat. (2017). [*New Urban Agenda*](#). Nacions Unides.
- ONU-Hàbitat. (2020). [*El plan estratégico 2020-2023*](#).
- ONU-Hàbitat. (2020). [*Governance Assessment Framework for Metropolitan Territorial and Regional Management \(GAF-MTR\)*](#). Nacions Unides.
- Sim, David, i Gehl, Jan. (2019). *Soft City: Building Density for Everyday Life*. Island Press.
- Tomàs, Mariona. (2019). [*Governança metropolitana: models i elements clau*](#). *Barcelona Metròpolis*, 111, 8-13.

11.2 Referències legislatives

[Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.](#)
(DOGC, núm. 4151, 10.06.2004).

[Llei 31/2010, de 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.](#) (DOGC, núm. 5708, 06.09.2010).

12. Annexos

Annex 1. L'àrea metropolitana de Barcelona

Annex 2. Entrevistes

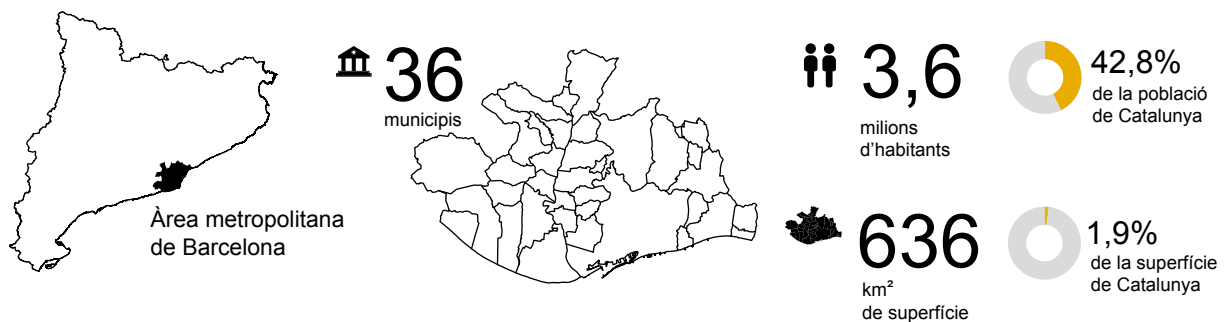
Annex 3. Estudi de casos internacionals

Annex 1. L'àrea metropolitana de Barcelona

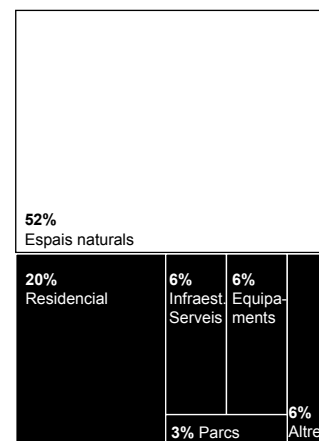
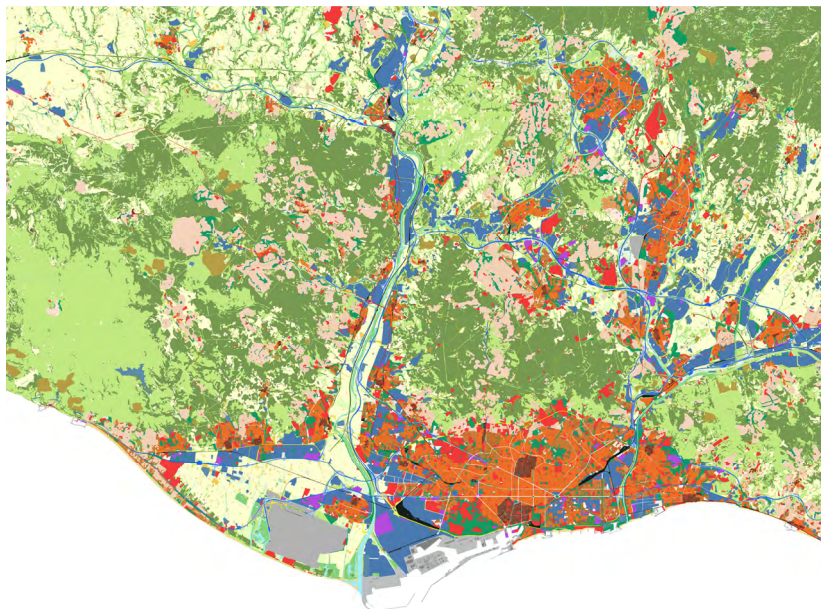
A1.1 El territori metropolità

L'àrea metropolitana de Barcelona és l'àmbit territorial que comprèn la ciutat de Barcelona i l'entorn immediat. Ocupa una posició estratègica al sud d'Europa al bell mig del corredor mediterrani que comunica Espanya amb la resta del continent. Aquesta localització privilegiada li ha permès esdevenir l'epicentre del territori català. El seu territori inclou els àmbits agrícoles del delta del Llobregat, les zones totalment urbanitzades del pla de Barcelona i les grans àrees verdes dels massissos del Garraf, Collserola i la serralada de Marina. Té una superfície de 636 km², hi viuen més de 3,2 milions de persones i representa el 42,8 % de la població de Catalunya. És la vuitena àrea metropolitana més gran d'Europa i té un pes important en l'espai de la Mediterrània. El 48 % del territori està urbanitzat i la resta està ocupat per boscos i zones naturals i agrícoles.

Figura 20. L'àrea metropolitana a Catalunya: dades bàsiques representatives i usos del sòl a l'àrea metropolitana de Barcelona

 48%
del territori
urbanitzat

Usos del sòl

Font. Esquemes i gràfics, elaboració pròpia, i mapa adaptat del Pla Director Urbanístic Metropolità (AMB, 2023)

A1.2 L'administració metropolitana

A1.2.1 Context legal

L'organització del govern local de Catalunya reconeix la creació d'altres ens supramunicipals fonamentats en la voluntat de cooperació i associació dels municipis (Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006). És el cas de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. La institucionalització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona respon a la voluntat de millorar l'eficiència i l'eficàcia de les administracions que actuen en el territori metropolità garantint la prestació d'uns serveis públics de qualitat per mitjà de la configuració d'una administració propera i capaç d'incrementar la implicació i la participació ciutadanes en una realitat de continuïtat urbana, densitat demogràfica i característiques econòmiques i socials que ho facin necessari.

Competències

La Llei 31/2010, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, defineix les competències de l'administració metropolitana. La taula següent relaciona les competències de l'AMB i el seu grau de vinculació amb la regeneració urbana dels espais públics.

Taula 1. Competències de l'AMB i relació amb la regeneració urbana

Competència	Grau de relació	Comentaris
Urbanisme	●●	Especialment en la definició de la qualificació i els usos del territori. També pel que fa a la normativa d'aplicació i les directives a seguir.
Habitatge	●	Només en àmbits de nou desenvolupament, en què cal definir o desenvolupar un projecte d'urbanització.
Transport i mobilitat	●	En relació amb les polítiques de desplegament d'infraestructures de mobilitat sobre l'espai públic (per exemple, les xarxes de carrils bici).
Aigües	●	Només en casos en què el desplegament de la xarxa tingui incidència directa sobre l'espai urbà.
Residus	●	Només en casos en què el desplegament de la xarxa tingui incidència directa sobre l'espai urbà.
Medi ambient	●	En relació amb les polítiques mediambientals que tinguin implicació directa sobre l'espai públic.
Infraestructures d'interès metropolità	●●●	Actuacions de vertebració territorial necessàries per a l'articulació, la connectivitat, la mobilitat i la funcionalitat del territori. Fan referència bàsicament a les infraestructures i a la gestió de la mobilitat, els parcs, les platges, els espais naturals, els equipaments, les dotacions, les instal·lacions i els serveis tècnics, mediambientals i de proveïment.
Desenvolupament social i econòmic	●	En relació amb les polítiques de desenvolupament social i econòmic que tinguin implicació directa sobre l'espai públic.
Cohesió social i territorial	●●●	La implantació de polítiques públiques comunes en matèria de serveis municipals i de foment de la cohesió social i territorial, amb la finalitat de millorar les condicions de vida dels ciutadans i l'equilibri territorial dels municipis que la integren.

Llegenda. ● Baix ●● Mitjà ●●● Alt

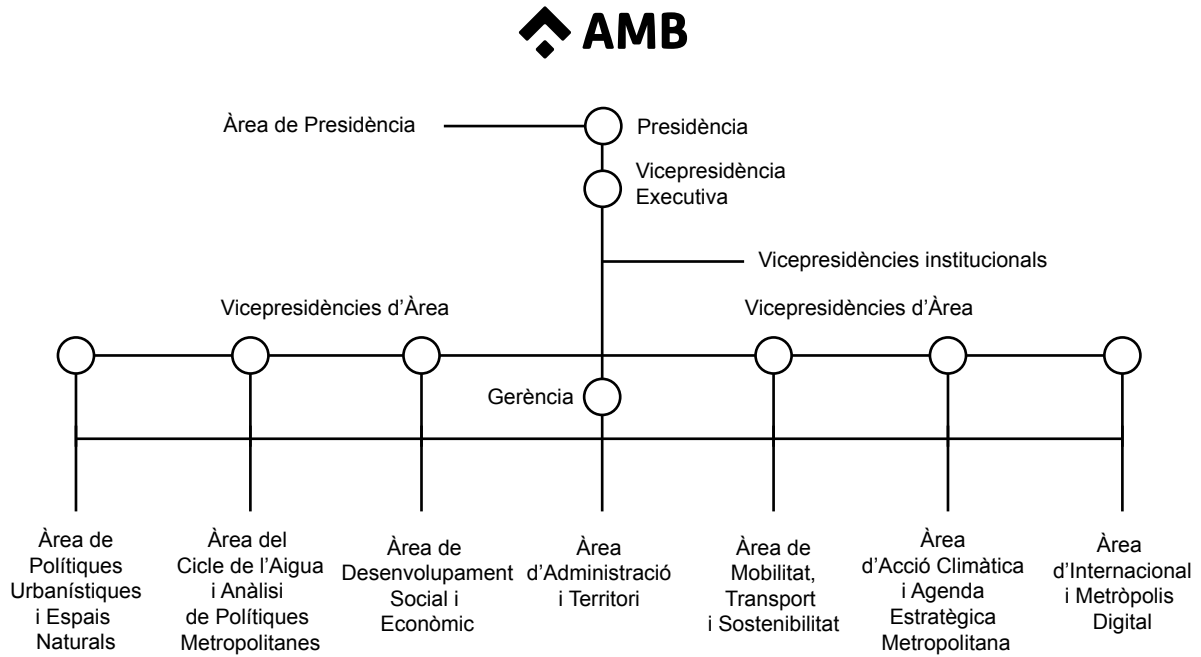
Font. Elaboració pròpia.

Com es pot veure, totes les competències tenen alguna vinculació amb la intervenció en la transformació de l'espai públic. Convé destacar les que fan referència a les infraestructures d'interès metropolità i la cohesió social i territorial, ja que és a partir d'aquests dos àmbits competencials que l'AMB desenvolupa les polítiques d'espai públic i de regeneració urbana.

A1.2.2 Organització

La Llei determina un model organitzatiu de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que garanteix la representativitat proporcional de tots els municipis que la integren. Els òrgans de govern que estableix la Llei són el Consell Metropolità, el president o presidenta, la Junta de Govern i la Comissió Especial de Comptes. També determina la possibilitat que el Consell Metropolità pugui crear qualsevol altre òrgan complementari. L'AMB organitza la seva estructura funcional d'acord amb el seu àmbit competencial. La figura 21 descriu l'organització del mandat actual, 2023-2027.

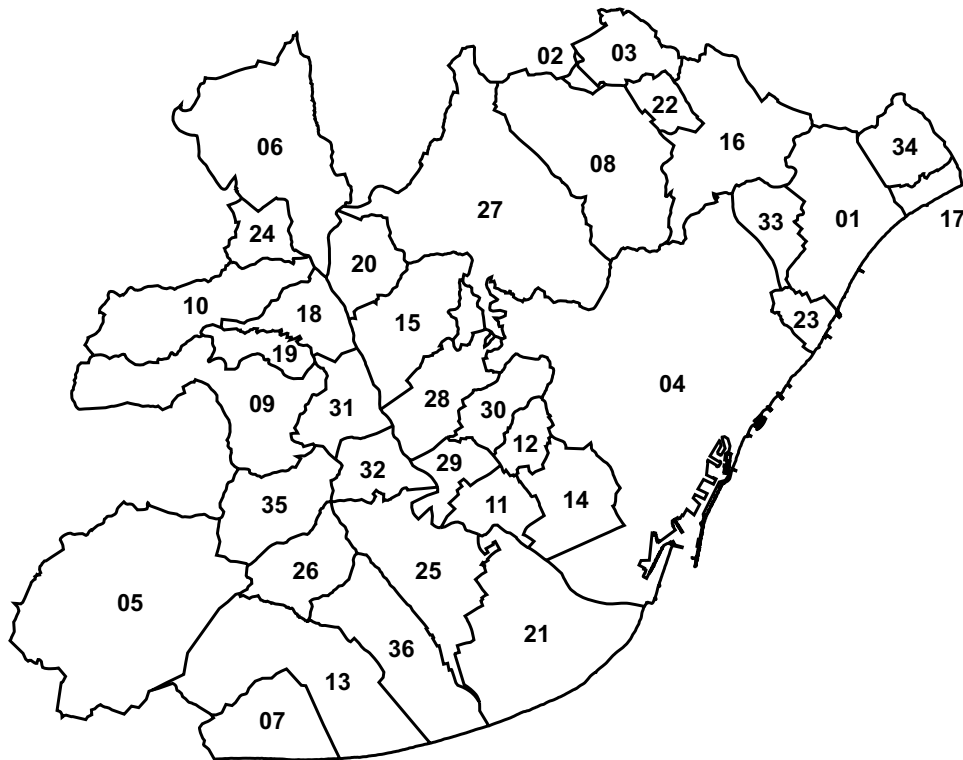
Figura 21. Organigrama de l'AMB per al mandat 2023-2027

Font. Elaboració pròpia a partir de l'organigrama de l'AMB 2023-2027.

A1.3 Municipis metropolitanas

Figura 22. Plànol i municipis que formen part de l'AMB

Font. Elaboració pròpia.

Taula 2. Relació de municipis

	Municipi	Habitants	Euros per habitant	km ²
1	Badalona	217.741	16.722	21,2
2	Badia del Vallès	13.417	10.914	0,9
3	Barberà del Vallès	32.839	14.429	8,3
4	Barcelona	1.608.746	24.838	100,3
5	Begues	6.961	20.309	50,4
6	Castellbisbal	12.332	16.391	31
7	Castelldefels	66.375	19.412	12,8
8	Cerdanyola del Vallès	57.740	16.381	30,6
9	Cervelló	8.970	19.952	24,1
10	Corbera de Llobregat	14.643	21.525	18,4
11	Cornellà de Llobregat	87.173	15.536	7
12	Esplugues de Llobregat	46.355	19.159	4,6
13	Gavà	46.705	17.404	30,8
14	L'Hospitalet de Llobregat	261.068	16.999	12,4
15	Molins de Rei	25.687	19.858	15,91
16	Montcada i Reixac	35.599	14.362	23,4
17	Montgat	11.819	16.385	2,9
18	Pallejà	11.486	20.948	5,3

	Municipi	Habitants	Euros per habitant	km ²
19	La Palma de Cervelló	2.982	20.309	8,2
20	El Papiol	4.103	20.309	9
21	El Prat de Llobregat	64.132	15.382	31,4
22	Ripollet	38.347	13.969	4,3
23	Sant Adrià de Besòs	36.669	15.538	3,8
24	Sant Andreu de la Barca	27.332	15.559	5,5
25	Sant Boi de Llobregat	82.904	15.113	21,5
26	Sant Climent de Llobregat	4.107	20.309	10,8
27	Sant Cugat del Vallès	90.664	25.023	48,2
28	Sant Feliu de Llobregat	44.474	17.769	11,8
29	Sant Joan Despí	34.084	18.219	5,6
30	Sant Just Desvern	17.494	28.339	7,8
31	Sant Vicenç dels Horts	27.901	15.287	9,1
32	Santa Coloma de Cervelló	8.179	18.507	7,5
33	Santa Coloma de Gramenet	118.821	15.171	7
34	Tiana	8.709	23.507	8
35	Torrelles de Llobregat	5.945	20.309	13,5
36	Viladecans	66.168	15.015	20,4

Font. Elaboració pròpia, d'acord amb les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (Euros per habitant, 2018); Diputació de Barcelona (Superfície per terme municipal) i AMB.

Nota. Població 2018.

A1.4 Plans i programes de l'AMB

Taula 3. Plans i programes de l'AMB que contribueixen a la regeneració i la transformació urbanes

Pla/Programa	Descripció	Àmbits
Programa d'Actuacions de Cohesió Territorial (PACTE)	Incorpora les actuacions pròpies de l'AMB, ja siguin directes o en cooperació amb ajuntaments. Inclou equipaments, espais públics i infraestructures.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambiental ○ Social ○ Econòmic
Programa d'Actuacions de Millora Urbana i Social (PAMUS)	Finança les obres i les intervencions dels ajuntaments, les accions de manteniment i finançament del funcionament ordinari dels serveis, equipaments i actuacions municipals adreçades directament als usuaris i ciutadans, incloses les d'interès social o les d'emergència social.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambiental ● Social ○ Econòmic
Pla de Sostenibilitat Ambiental (PSA)	Pretén impulsar projectes de desenvolupament compartit entre els ajuntaments i l'AMB per reforçar les polítiques de mobilitat urbana sostenible i adaptar-les als nous requeriments, sorgits arran de la COVID-19. També vol promoure la transició ecològica i energètica mitjançant inversions, entre d'altres, en la gestió de recursos –com ara l'aigua i l'energia– i residus municipals.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambiental ○ Social ○ Econòmic
Paisatges naturals i urbans (PSG)	La finalitat és dur a terme inversions en espais fluvials metropolitans, recuperació de zones degradades, integració d'infraestructures viàries, energètiques i de serveis dins del paisatge metropolità i millores de la connectivitat entre espais urbans i naturals, i aplicació de solucions basades en la natura (SBN) a les ciutats.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambiental ○ Social ○ Econòmic
Pla de Suport als Ajuntaments	Pla d'estímul de l'activitat econòmica i millora de la qualitat de vida. Amb una dotació màxima de 160 milions d'euros, està compost pels següents quatre programes: Suport als municipis per al finançament de l'expropiació de les zones verdes i dotacions municipals; Suport a les empreses municipals d'habitatge; Rehabilitació d'edificis i millora de barris, i Millora d'infraestructures i de competitivitat de polígons industrials i àrees d'activitat econòmica.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ambiental ○ Social ● Econòmic
Pla de suport a les polítiques socials	L'objectiu del pla és donar suport a les accions i les iniciatives municipals destinades a la millora de les condicions i la qualitat de vida de la ciutadania de l'àrea metropolitana de Barcelona, reforçar la cohesió social i la convivència i facilitar l'accés a un treball digne.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ambiental ● Social ○ Econòmic
Programa integral de barris per a la millora de rendes	Aquest programa s'inscriu dins del Pla d'actuació per combatre les desigualtats socials i de rendes amb l'objectiu d'incrementar l'equitat territorial i atendre els col·lectius més vulnerables de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ambiental ● Social ○ Econòmic

Font. Elaboració pròpia a partir de la informació publicada al web de l'AMB.

Annex 2. Entrevistes

A2.1 Relació de persones entrevistades i objectius

A continuació s'exposa la relació d'agents entrevistats. S'han dut a terme dos tipus d'entrevista:

- Entrevistes a agents experts i estratègics de l'àmbit institucional i acadèmic, que han servit per enfocar i determinar la investigació.
- Entrevistes a agents dels municipis metropolitans de l'entorn polític, directiu i tècnic, per obtenir una visió àmplia de l'àmbit local a partir de la valoració de diferents aspectes de la governança.

Taula 4. Entrevistes a agents experts i estratègics dels àmbits institucional i acadèmic

Àmbit	Organització	Nom	Càrrec	Data/hora	Durada aprox.	Mitjà	Tipus
Institucional	AMB	Xavier Tiana	Cap del Servei de Relacions Internacionals	19.06.2023 13.00 h	60 min	Presencial	Exploratori
Institucional	UN-Hàbitat	Rafael H. Forero	Expert en Política i Governança Metropolitana. ONU-Hàbitat	20.06.2023 19.00 h	90 min	En línia	Semiestructurada
Acadèmic	Institut Metròpoli ¹⁸	Marc Martí	Cap de l'Àrea de Governança i Polítiques Públiques	15.06.2023 13.00 h	90 min	En línia	Semiestructurada
Acadèmic	Docent del Postgrau en Direcció i Gestió Públiques	Meritxell Rota	Analista tècnica en polítiques de desenvolupament sostenible	31.03.2023 9.00 h	60 min	En línia	Exploratori

18. Institut Metròpoli és la nova denominació, a partir del 2023, de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), denominació vigent fins a l'any 2022.

Àmbit	Organització	Nom	Càrrec	Data/hora	Durada aprox.	Mitjà	Tipus
Institucional	AMB	Ramon M. Torra	Gerent de l'AMB	07.07.2023 11.00 h	60 min	Presencial	Oberta
				20.07.2023 12.30 h	90 min		
Institucional	AMB	Albert Gassull	Director de Serveis de l'Espai Públic de l'AMB	23.06.2023 11.00 h	90 min	Presencial	Oberta
Institucional	AMB	Mireia Peris	Cap del Servei de Redacció del Pla Director Urbanístic de l'AMB	26.06.2023 8.00 h	60 min	Presencial	Semiestructurada
Acadèmic / Institucional	Pla Estratègic Metropolità de Barcelona	Oriol Estela	Coordinador general	05.09.2023 16.00 h	60 min	Presencial	Exploratori

Font. Elaboració pròpia.

Taula 5. Objectius específics de les entrevistes a persones expertes

Nom i càrrec	Objectius específics
Xavier Tiana, cap del Servei de Relacions Internacionals de l'AMB	<ul style="list-style-type: none"> Obtenir informació de la posició de l'AMB en l'àmbit internacional (debilitats, amenaces, oportunitats, forteses, etc.). Identificar casos de bones pràctiques per analitzar, a partir de l'experiència en les relacions internacionals amb altres regions metropolitanas.
Rafael H. Forero, expert en Política i Governança Metropolitana d'ONU-Hàbitat (Programa de les Nacions Unides per als Assentaments Humans)	<ul style="list-style-type: none"> Definir l'enfocament en el marc de les propostes de l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Aprofundir sobre el Marc d'Avaluació de la Governança per a la Gestió Metropolitana, Territorial i Regional.
Marc Martí, cap de l'Àrea de Governança i Polítiques Públiques	<ul style="list-style-type: none"> Conèixer i identificar els potencials en matèria de governança metropolitana. Conèixer fonts de dades per a la investigació. Conèixer les especificitats de l'AMB a partir de les investigacions fetes per l'IERMB.
Meritxell Rota, analista tècnica en polítiques de desenvolupament sostenible al Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) i docent del postgrau	<ul style="list-style-type: none"> Conèixer models de governança en l'àmbit de la regeneració urbana. Clarificar com abordar els models de governança i el seu enfocament.
Ramon M. Torra, gerent de l'AMB	<ul style="list-style-type: none"> Obtenir la visió estratègica de l'AMB. Garantir un enfocament realista de la metodologia per a l'obtenció de dades.
Albert Gassull, director de Serveis de l'Espai Públic de l'AMB	<ul style="list-style-type: none"> Obtenir la visió estratègica de la Direcció de Serveis. Garantir un enfocament realista de la metodologia per a l'obtenció de dades.
Mireia Peris, cap del Servei de Redacció del Pla Director Urbanístic de l'AMB	<ul style="list-style-type: none"> Conèixer el potencial del PDUM en el marc de la regeneració urbana. Copsar la visió estratègica del nou Pla Director Urbanístic de l'AMB.

Font. Elaboració pròpia.

Taula 6. Relació d'agents dels municipis metropolitans de l'entorn polític, directiu i tècnic

Àmbit territorial	Municipi	Nom	Càrrec	Dia/hora	Durada aprox.	Mitjà	Tipus
Vallès	Badia del Vallès	Eva Menor / Mar Bayona	Alcaldeessa / Tercera tinenta d'alcaldeessa	17.07.2023 10.00 h	120 min	Presencial	Estructurada
Llobregat	Sant Joan Despí	Núria Garcia	Coordinadora de l'Àrea de Territori	28.06.2023 17.00 h	150 min	Presencial	Estructurada
Llobregat	Viladecans	Enric Serra del Castillo	Director de l'Àrea de Planificació Territorial	29.06.2023 16.00 h	60 min	En línia	Estructurada
Vallès	Sant Cugat del Vallès	Gerard Riba	Cap de la Secció de Manteniment Urbà	03.07.2023 16.30 h	90 min	Presencial	Estructurada
Besòs	Santa Coloma de Gramenet	Esteve Serrano / Joan Manel González	Regidor de l'Àmbit de Territori / Director de l'Àrea de Territori	06.09.2023 9.00 h	120 min	Presencial	Estructurada
Besòs	Badalona	Pere Lluís Vegué	Cap del Servei de Projectes i Obres	27.06.2023 18.00 h	120 min	Presencial	Estructurada

Font. Elaboració pròpia.

Taula 7. Criteris per a l'elecció dels agents municipals

Grup	Municipi	Nom i càrrec	Habitants	Renda per capita	Àmbit territorial
Municipis amb menys de 25.000 habitants	Badia del Vallès	Eva Menor, alcaldessa Mar Bayona, tercera tinenta d'alcaldeessa	13.417	10.914 (baixa)	Vallès
Municipis entre 25.000 i 100.000 habitants	Sant Joan Despí	Núria Garcia, coordinadora de l'Àrea de Territori	34.084	18.219,00 (mitjana)	Llobregat
	Viladecans	Enric Serra del Castillo, director de l'Àrea de Planificació Territorial	66.168	15.015 (baixa)	Llobregat
	Sant Cugat del Vallès	Gerard Riba, cap de la Secció de Manteniment Urbà	90.664	25.023 (alta)	Vallès
Municipis de més de 100.000 habitants	Santa Coloma de Gramenet	Esteve Serrano, regidor de l'Àmbit de Territori Joan Manel González, director de l'Àrea de Territori	118.821	15.171 (baixa)	Besòs
	Badalona	Pere Lluís Vegué, cap del Servei de Projectes i Obres	217.741	16.722 (baixa)	Besòs

Font. Elaboració pròpia i AMB (habitants i renda per habitant).

A2.2 Model d'entrevista als agents experts i estratègics dels àmbits institucional i acadèmic

Qüestions a tractar:

1. Com penses que pot contribuir la implantació d'una governança en matèria de regeneració urbana per assolir els reptes i objectius de l'Agenda 2030 i de la Nova Agenda Urbana?
2. Aquest treball es basa en la definició d'un model de governança a partir del Marc d'Avaluació de la Governança per a la Gestió Metropolitana, Territorial i Regional d'ONU-Hàbitat. A partir del teu coneixement de l'AMB (institució) i de l'àrea metropolitana (territori):
 - a. Creus que les solucions institucionals de l'AMB són suficients? Creus que se'n podria crear alguna de nova (formal o informal) que donés resposta en exclusiva a la regeneració urbana de les ciutats?
 - b. Creus que en relació amb la presa de decisions (òrgans de govern i gestió del coneixement) són suficients? Quines estructures es podrien aprofitar? Cal implementar-ne de noves?
 - c. En relació amb l'acció col·lectiva (actes administratius i visions de desenvolupament), creus que són suficients? Cal implementar-ne de noves?
3. Quines **barreres** creus que podrien sorgir en el procés de disseny? I en la implantació?
4. Quins **beneficis** creus que tindria la implantació d'una governança metropolitana de regeneració urbana?
5. Quins **incentius** serien interessants per als municipis per assolir la implantació? I per a l'AMB?
6. Com creus que es pot trobar l'equilibri entre l'autonomia local i un model de governança metropolitana per a la regeneració urbana en l'àmbit de l'AMB?
7. En relació amb la pregunta anterior, com creus que la regeneració urbana de les ciutats es pot abordar des d'una visió metropolitana i no tant en clau municipal?
8. Com penses que es poden abordar actuacions d'abast metropolità, en el marc de l'AMB, que superin la visió municipal, ja sigui per temes territorials o de contribució econòmica? Com creus que s'hi podrien introduir?
9. Quines eines i solucions creus que serien de fàcil implementació en el context actual i en el marc d'aquesta hipotètica governança metropolitana per a la regeneració urbana?

A2.3 Model d'entrevista als agents dels municipis metropolitans

L'entrevista es basa en el qualificador del Marc d'Avaluació de la Governança per a la Gestió Metropolitana, Territorial i Regional d'ONU-Hàbitat. Té com a objectiu avaluar el nivell de governança a partir de l'entrevista a agents estratègics dels municipis metropolitans.

Aquest qualificador fa servir l'escala de Saaty per proveir recomanacions de política d'acord amb els factors de governança existents. L'escala de Saaty és un mètode de presa de decisions introduït per Thomas Saaty el 1997 per a processos analítics jeràrquics. (N/A: No existència o No rellevància.)

Taula 8. Preguntes de les entrevistes estructurades agrupades per les dimensions de la governança

En l'àmbit de la transformació de l'espai públic i de la regeneració urbana...						
Solucions institucionals	1.	Com són d'efectives les solucions metropolitanes per promoure la governança multinivell, inclosa la coordinació vertical i horitzontal?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	2.	Com són d'efectives les solucions institucionals metropolitanes per abordar les necessitats territorials expressades pels ciutadans i els governs locals?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	3.	Com de vinculants són els actes administratius promulgats per les solucions institucionals metropolitanes?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	4.	Indica com d'efectives són les solucions metropolitanes per adoptar i implementar visions territorials de desenvolupament territorial.				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
Presa de decisions	5.	Indica com d'efectius són els òrgans de govern metropolità per representar els governs locals.				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	6.	Indica com d'eficients són els òrgans de govern per alinear asimetries de poder territorial.				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	7.	Indica com de clars i públics són els criteris per a la presa de decisions.				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				
	8.	Com són de rellevants l'evidència, la informació i les dades recents per a la presa de decisions?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació adicional/propostes:				

En l'àmbit de la transformació de l'espai públic i de la regeneració urbana...						
Acció col·lectiva	9.	Com de relacionats estan els actes administratius amb les decisions preses pels òrgans de govern metropolitana?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació addicional/propostes:				
	10.	Com de rellevant és la força legal per a la implementació d'acords i actes administratius?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació addicional/propostes:				
	11.	Com d'efectius són els processos de participació ciutadana per formular visions comunes de desenvolupament territorial?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació addicional/propostes:				
	12.	Com d'incloses estan les visions comunes de desenvolupament territorial dins dels instruments de planejament i desenvolupament metropolitana?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació addicional/propostes:				
	13.	Com de presents estan els compromisos de les agendes globals i els vincles entre l'ús del sòl, el planejament territorial i el desenvolupament socioeconòmic en les visions comunes de desenvolupament?				
		☐ N/A	☐ Dèbil	☐ Moderat	☐ Fort	☐ Molt fort
		Informació addicional/propostes:				

Font. Elaboració pròpia a partir de les dimensions del GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020).

Per garantir la confidencialitat de les persones entrevistades no s'han incorporat les respostes de cadascun dels agents entrevistats.

Annex 3. Estudi de casos internacionals

A3.1 Relació d'àrees metropolitanes internacionals

Les àrees metropolitanes seleccionades són les següents:

Taula 9. Relació d'àrees metropolitanes que han participat en l'estudi

	País	Ciutat principal	Organisme metropolità	Data resposta	Contacte
1	Noruega	Oslo	Osloregionen	27.06.2023	Peter Austin
2	Finlàndia	Hèlsinki	Helsingin seutu	Sense resposta	—
3	Regne Unit	Manchester	Greater Manchester	Sense resposta	—
4	Països Baixos	Amsterdam	Metropool Amsterdam	11.07.2023	Koen Faber
5	Polònia	Katowice	Metropolia GZM	07.07.2023	Natalia Puchala
6	Bèlgica	Brussel·les	Brussels-Capital Region	09.07.2023	Alfredo Corbalan
7	Alemanya	Stuttgart	Verband Region Stuttgart	26.07.2023	Frieder Oesterle
8	França	Lió	Métropole de Lyon	Sense resposta	—
11	Colòmbia	Bogotà	Alcaldía de Bogotá	13.07.2023	Clara Inés Márquez Vásquez
12	Mèxic	Guadalajara	Área Metropolitana de Guadalajara	29.08.2023	Tania L. Zavala Marín
13	El Salvador	San Salvador	Área Metropolitana de San Salvador	04.07.2023	Ileana María Osorio Palomo
14	Canadà	Montreal	Communauté métropolitaine de Montréal	Sense resposta	—

Font. Elaboració pròpia.

A3.2 Qüestionari per a l'estudi de casos

Qüestionari de governança metropolitana per a projectes d'espai públic i regeneració urbana

En primer lloc, moltes gràcies per la vostra col·laboració. El vostre ajut és imprescindible per dur a terme aquest treball de recerca.

IMPORTANT:

1. Les referències a l'administració metropolitana són aplicables a aquelles ciutats o regions que treballen a escala metropolitana encara que no tinguin una institució que les reguli.
2. Sobre les respostes, especialment en els casos afirmatius, m'interessa conèixer el detall de la informació. Preferiblement, incloeu en les diferents respostes enllaços a pàgines web per completar la informació.
3. L'enquesta forma part d'un estudi acadèmic sobre una proposta de model de governança metropolitana per a la regeneració urbana de l'àrea metropolitana de Barcelona. És un estudi acadèmic aliè a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).
4. Tractament de dades: la recollida d'opinions només s'utilitzarà per elaborar l'estudi i les estadístiques. Com que es tracta d'un treball acadèmic, en cap cas no podran ser utilitzades per ser implementades en la gestió de l'AMB.

Taula 10. Qüestionari d'estudi de casos

Dades	Contacte	
	1.	Nom i cognoms
	2.	Càrrec
	3.	Correu electrònic
	Dades de l'administració metropolitana	
	4.	País
	5.	Institució (nom de l'administració metropolitana)
6.	Departament	

Solucions institucionals	1.	A la vostra àrea metropolitana existeixen solucions formals i/o informals de nivell supramunicipal (inclosos autoritats sectorials, agències i mecanismes de cooperació entre governs locals) que tinguin com a principal objectiu la intervenció en l'espai públic i la regeneració i la transformació urbanes de les ciutats que formen la metròpoli? En cas afirmatiu, descriuiu-les.
	2.	L'administració metropolitana té autonomia respecte als governs municipals per promoure i executar projectes supramunicipals en el territori metropolità? En cas afirmatiu, incloeu-ne exemples (preferiblement amb enllaços a la informació).
	3.	L'administració metropolitana desenvolupa projectes d'abast local per encàrrec dels governs municipals? En cas afirmatiu, expliqueu breument els mecanismes de coordinació institucional vertical respecte als ajuntaments.
	4.	Disposeu de mecanismes de coordinació institucional horitzontal (entre entitats sectorials, agències, departaments de l'administració metropolitana, etc.) per al desenvolupament de projectes d'abast metropolità? En cas afirmatiu, descriuiu-los breument.
	5.	Disposeu de mecanismes de col·laboració publicoprivada per al desenvolupament de projectes? En cas afirmatiu, expliqueu breument els mecanismes.
	6.	Existeixen espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i de l'administració metropolitana? En cas afirmatiu, indiqueu quins.
Presa de decisions	7.	Descriuiu els diferents òrgans de govern (consells, comissions, comitès, grups, juntes de direcció, etc.) emprats pels actors locals i les organitzacions per participar en la presa de decisions sobre assumptes d'intervenció a l'espai públic i regeneració urbana.
	8.	Disposeu d'eines per garantir la transparència, mostrar la feina feta i la rendició de comptes a la ciutadania?
	9.	Disposeu d' estratègies de gestió del coneixement entre els tècnics de les diferents administracions (metropolità i local)? Destaqueu, si existeixen, eines com ara observatoris i sistemes de governança digital en matèria de regeneració urbana.
	10.	Disposeu d' espais de participació (think tanks) entre actors públics, privats i socials per consolidar l'acció col·lectiva a llarg termini?
Acció col·lectiva	11.	Disposeu de plans o estratègies d'intervenció a l'espai públic i/o de regeneració urbana (o altres eines similars) que defineixin els reptes i els objectius a assolir en aquesta matèria? Són d'abast metropolità? En cas afirmatiu, descriuiu-los breument.
	12.	Disposeu d' un pla d'inversions en actuacions metropolitanas ? Qui el dissenya i l'aprova? En cas afirmatiu, podeu explicar-ne breument el funcionament.
	13.	Disposeu de mecanismes per generar visions comunes de desenvolupament territorial entre les administracions local i metropolitana i altres agents del territori?
	14.	Les visions comunes de desenvolupament territorial són formulades mitjançant processos efectius de participació ciutadana ?
	15.	Les visions de desenvolupament consideren els compromisos de les agendes globals i vinculen el desenvolupament territorial amb el social i econòmic (Agenda 2030 i Nova Agenda Urbana)?

Font. Elaboració pròpia a partir de l'eina d'avaluació del GAF-MTR (ONU-Hàbitat, 2020). Adaptació de les qüestions a la regeneració urbana.

A l'apartat següent es poden consultar les fitxes resum de cadascun dels estudis de casos analitzats. La informació en aquestes fitxes ha estat resumida.

A3.3 Fitxes dels estudis de casos

Estudi de cas						
Osloregionen Noruega		Ciutat principal Oslo	Habitants 2.200.000	Extensió 9.444,50 km ²	Municipis 64	Mecanisme polític Confederat
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	Disposen d'un acord polític formalitzat per a l'àrea metropolitana que inclou un capítol per al compromís de col·laboració multinivell i intersectorial en la transformació d'eixos urbans prioritzats.				★
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	No.				○
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No.				○
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	Disposen de comitès de col·laboració per desplegar el pla regional. Hi ha representació de totes les institucions representades. Tenen una secretaria conjunta.				●
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	No.				○
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	Conferència anual entre els tècnics municipals i l'administració.				●
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	No disposen d'òrgans de govern específics per a la gestió de la regeneració urbana.				○
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen d'eines i basen la transparència en la publicació dels documents oficials a la pàgina web.				●
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	No.				○
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	En l'àmbit metropolità no existeixen, però en l'àmbit regional sí: la BEST Conference Oslo Region.				★
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	No.				○
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	Disposen de plans d'inversió vinculats al sistema de mobilitat.				●
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	No disposen de mecanismes per generar visions comunes.				○
	Processos efectius de participació ciutadana	Són dèbils a escala metropolitana. Tota la participació ciutadana i el disseny de visions comunes es fan sempre en cooperació amb els municipis.				●
	Alineació amb les agendes globals	La planificació vigent és anterior a l'Agenda 2030 i la Nova Agenda Urbana i, per tant, no s'hi ha incorporat. Tota la planificació que s'està elaborant <i>a posteriori</i> incorpora aquests criteris.				○

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Països Baixos

Ciutat principal Amsterdam		Habitants 2.520.000	Extensió 2.580,26 km²	Municipis 30	Mecanisme polític Confederat
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	Disposen de plataformes on els responsables polítics i el personal directiu defineixen els plans i les estratègies.		●	
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	No disposen d'autonomia al 100 %. Es treballa amb els municipis.		●	
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No executen projectes. Ofereixen suport i assistència tècnica als municipis.		○	
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	La coordinació horitzontal es desenvolupa a través d'una junta amb un president independent (l'alcalde d'Amsterdam i els dos governadors provincials). Entre departaments de l'administració s'organitza mitjançant una junta de directors generals.		●	
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	No. Existeixen experiències en altres àmbits, no en la regeneració urbana.		○	
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	S'organitzen trobades per a responsables polítics.		●	
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	No.		○	
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen d'una pàgina web amb accés a la informació.		●	
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	No.		○	
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	No.		○	
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Disposen de l'MRA URBANISATION CONCEPT 2050, una eina de nova creació de planificació i estratègia.		★	
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	Sí, existeixen unes prioritats amb una agenda de transició i d'inversió. Disposen de l'Agenda MRA.		★	
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	En el desenvolupament de l'MRA URBANISATION CONCEPT 2050 s'han desplegat mecanismes.		●	
	Processos efectius de participació ciutadana	Es despleguen mecanismes quan hi ha la necessitat de fer-ho, és a dir, si els projectes ho requereixen.		●	
	Alineació amb les agendes globals	No directament.		●	

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Estudi de cas					
Metropolia GZM Polònia					
Ciutat principal Katowice		Habitants 2.279.560	Extensió 2.554,00 km²	Municipis 41	Mecanisme polític Confederat
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	No.		○	
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	Disposen d'autonomia per executar els projectes de les competències de la GZM. No s'hi inclouen els projectes d'espai públic i regeneració urbana.		●	
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	Sí que executen projectes d'interès local per encàrrec dels governs locals en l'àmbit de les competències de la institució metropolitana.		●	
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	Disposen de mecanismes de coordinació horitzontal a la GZM, entre els quals destaca el Consell d'Administració.		●	
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	No.		○	
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	Disposen de mecanismes de cooperació entre els tècnics municipals d'acord amb les 6 tasques estatutàries.		●	
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	No existeixen òrgans de govern específics per a la regeneració urbana.		○	
	Eines de transparència i rendició de comptes	No especifiquen de quins mecanismes de rendició de comptes disposen.		○	
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	Actualment comencen a implementar una eina de governança digital.		★	
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	Organitzen debats amb formats específics, com ara els debats públics de "Les ciutats de les idees" o els debats ad hoc, en què es tracta una qüestió crucial plantejada prèviament.		★	
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Disposen de plans basats en l'estratègia metropolitana amb horitzó 2035.		●	
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	Disposen de plans d'inversions dissenyats i aprovats per les instàncies superiors de l'organització.		●	
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	Disposen de mecanismes de planificació i de generació de visions de desenvolupament. En el disseny, hi han participat els grups d'interès.		●	
	Processos efectius de participació ciutadana	Sí.		●	
	Alineació amb les agendes globals	Sí.		●	

Llegenda.

- Pràctica inexistent / Sense informació.
- Pràctica existent a l'àrea d'estudi.
- ★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Estudi de cas

Brussels-Capital Region (BCR) Bèlgica

Ciutat principal Brussel·les	Habitants 1.235.192	Extensió 162,40 km ²	Municipis 19	Mecanisme polític Federat (regional)
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	La BCR és una solució formal amb competències en l'ordenació del territori, la regeneració urbana, la mobilitat i els espais públics.		●
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	Tenen autonomia per desenvolupar els projectes que es corresponen amb les seves competències.		●
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	Executen projectes en què participen econòmicament, però treballen en cooperació amb els ajuntaments. Disposen de projectes de regeneració urbana, amb eines anomenades Contrats de Quartiers Durables i Contrats de Rénovation Urbaine.		★
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	Disposen de mecanismes de coordinació horitzontal, entre els quals destaca la Plataforma Horitzontal.		●
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	Son dèbils, només en àmbits molt concrets, com ara en el sistema de gestió de l'aigua.		○
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	Existeixen espais formals i informals de cooperació. Es formen comitès o reunions d'experts.		●
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	Disposen d'espais per a la presa de decisions específics per a alguns projectes, com ara en els Contrats de Quartiers Durables, els quals es regeixen per un comitè per ajudar a desenvolupar l'estratègia i acompanyar-ne la implementació.		★
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen de diferents pàgines web amb accés a la informació.		●
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	No disposen d'estratègies com a tals. Disposen de portals web on expliquen i posen a l'abast dades i informació.		○
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	Existeixen processos de participació al voltant dels Contrats de Quartiers Durables.		●
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Sí, existeix una política amb instruments principals: Contrats de Quartiers Durables, Contrats de Rénovation Urbaine, política urbanística, etc. A l'espai públic hi ha, per exemple, l'estratègia Good Move.		★
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	Disposen de plans d'inversió per desenvolupar infraestructures i actuacions d'espai públic o de renovació urbana.		●
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	Disposen d'un pla de desenvolupament sostenible amb visió 2040.		●
	Processos efectius de participació ciutadana	Disposen de mecanismes de participació ciutadana per al disseny de visions comunes. Un exemple és el pla de desenvolupament sostenible.		●
	Alineació amb les agendes globals	El planejament regional està alineat amb l'Agenda 2030 per assolir els ODS.		●

Llegenda.

- Pràctica inexistent / Sense informació.
- Pràctica existent a l'àrea d'estudi.
- ★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Estudi de cas

Verband Region Stuttgart Alemanya

Ciutat principal Stuttgart		Habitants 5.465.093	Extensió 15.400 km²	Municipis 179	Mecanisme polític Federat (regional)
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	La Verband Region Stuttgart és una solució formal amb competències en ordenació del territori, desenvolupament regional, transport públic regional i desenvolupament econòmic.			●
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	Tenen autonomia en l'execució de projectes de la seva competència.			●
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No. Existeix cooperació. Es disposa de plans directors supramunicipals i els ajuntaments concorren de manera competitiva a rebre subvencions per implementar els seus projectes locals.			●
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	No es defineixen els mecanismes de cooperació horitzontal.			○
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	Només en àmbits molt concrets, com ara en el sistema de gestió de l'aigua.			○
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	Es fan reunions amb els alcaldes i els responsables polítics periòdicament, i també amb els tècnics municipals per tractar la planificació i la construcció.			●
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	Disposen d'òrgans de govern per donar resposta a les seves competències. No disposen d'un òrgan específic per a l'espai públic i la regeneració urbana.			●
	Eines de transparència i rendició de comptes	Es facilita la documentació i la informació a través de la pàgina web.			●
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	Es disposa d'eines per compartir dades entre comtats i ciutats.			●
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	Es duen a terme congressos i esdeveniments específics. No tenen espais reglats de participació entre agents.			●
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Existeixen eines de planificació territorial, però no de regeneració urbana.			○
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	L'administració regional marca les directrius de desenvolupament i són els municipis els qui les executen.			●
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	En el disseny de visions comunes, hi participen els grups d'interès.			●
	Processos efectius de participació ciutadana	Existeixen espais de consulta ciutadana sobre projectes d'abast metropolità.			●
	Alineació amb les agendes globals	Els objectius hi estan incorporats, però no hi ha un seguiment constant a escala metropolitana.			●

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Región Metropolitana Bogotá Cundinamarca Colòmbia

Ciutat principal Bogotá		Habitants 10.777.931	Extensió 25.985 km²	Municipis —	Mecanisme polític Federat (regional)
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	La Región Metropolitana Bogotá Cundinamarca és una solució formal amb competències en execució de plans i programes de desenvolupament sostenible i prestació de serveis.		●	
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	Disposen d'autonomia en l'àmbit de les seves competències.		●	
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No desenvolupen projectes per encàrrec dels ajuntaments de l'àrea metropolitana.		○	
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	No defineixen els mecanismes de cooperació horitzontal.		○	
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	La normativa ho preveu, però no es concreta si s'apliquen o no.		●	
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	No.		○	
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	No disposen d'òrgans de govern específics.		○	
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen de mecanismes de transparència, però no especifiquen com els utilitzen.		●	
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	Disposen d'un observatori per compilar dades i informació.		●	
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	Disposen de l'Àgora Metropolitana, un espai de transmissió del coneixement i de participació entre agents. És un espai virtual i presencial de trobada, deliberació i concertació.		★	
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Actualment estan en fase de redacció del pla estratègic de la regió.		●	
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	No.		○	
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	Disposen de mecanismes per a la generació de visions comunes. Actualment s'està redactant el pla estratègic.		●	
	Processos efectius de participació ciutadana	Properament es posarà en marxa l'Àgora Metropolitana.		●	
	Alineació amb les agendes globals	No especifiquen si hi estan alineats.		○	

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Estudi de cas

Instituto de Planeación y Gestión del Desarrollo del Área Metropolitana de Guadalajara (IMEPLAN)

Mèxic

Ciutat principal Guadalajara		Habitants 5.268.364	Extensió 3.567,50 km ²	Municipis 10	Mecanisme polític Confederat
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	Disposen de l'Agència per a la Gestió dels Boscos Urbans (AMBU) i d'un pla que planteja una estratègia de centralitats sobre la qual es defineix un conjunt d'indicadors respecte a les necessitats de l'espai públic.			★
		També disposen del Sistema Integral de Desenvolupament Metropolità (SIDmetro), una estructura de governança per a la coordinació de governs, ciutadania i l'IMEPLAN.			
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	No tenen autonomia per executar projectes. Des d'IMEPLAN, com des de les agències, han treballat en la promoció i l'execució de projectes d'escala intermunicipal, és a dir, que generen un impacte al territori metropolità. En aquests casos, els projectes es proposen a la Junta de Coordinació Metropolitana i s'executen sempre en coordinació amb el govern estatal i els municipis, generalment a través de participacions conjuntes a les Meses de Gestió Metropolitanas i, si escau, amb l'aprovació prèvia dels ajuntaments.			●
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No desenvolupen projectes per als governs locals. A través del SIDmetro donen suport i assistència tècnica als ajuntaments en els seus projectes locals.			●
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	No defineixen els mecanismes de cooperació horitzontal.			○
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	Existeixen àmbits de cooperació, però són encara emergents.			●
Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	S'han desplegat les Meses de Gestió Metropolitana. Aquestes meses, amb els seus respectius grups de treball, són l'espai institucional/formal que convoca tot el personal tècnic dels municipis metropolitans, del govern estatal i de la societat civil a través del Consell Ciutadà i d'altres sectors per col·laborar en les matèries d'interès metropolità. Incorporen la visió metropolitana dins de les administracions de govern.			★	

Estudi de cas

Instituto de Planeación y Gestión del Desarrollo del Área Metropolitana de Guadalajara (IMEPLAN)

Mèxic

Ciutat principal	Habitants	Extensió	Municipis	Mecanisme polític
Guadalajara	5.268.364	3.567,50 km ²	10	Confederat
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	Les Meses de Gestió Metropolitana, com la d'Ordenament Territorial i Gestió de Sòl, així com la de Medi Ambient, estan integrades per les direccions tècniques dels municipis que formen part de la metròpoli i preveuen la participació d'actors del món acadèmic i les organitzacions de la societat civil. Entre els temes que tracten hi ha els relacionats amb l'espai públic i la regeneració urbana.		★
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen d'una unitat de transparència i posen a disposició la consulta de la informació oficial.		
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	Disposen d'una plataforma per gestionar el coneixement, el Módulo de Seguimiento y Evaluación del Desarrollo Metropolitano (MSEDmetro).		●
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	Tenen un Consell Ciutadà dins del SIDmetro.		●
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Disposen de plans i instruments que ordenen les prioritats i les estratègies. Hi destaca el referent als boscos urbans.		●
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	Disposen de plans, però no de plans d'inversions d'abast metropolità.		○
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	Les visions comunes es debaten a les Meses de Gestió Metropolitana.		●
	Processos efectius de participació ciutadana	Existeixen diferents espais de participació ciutadana: el Consell Ciutadà, les Meses de Gestió Metropolitana, tallers, etc.		●
	Alineació amb les agendes globals	Sí.		●

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.

Àrea Metropolitana de San Salvador (AMSS)

El Salvador

Ciutat principal San Salvador		Habitants 2.177.432	Extensió 652,31 km²	Municipis 14	Mecanisme polític Confederat
Solucions institucionals	Solucions formals o informals per a la regeneració urbana	Dins del seu mecanisme de finançament, el Fondo Metropolitano de Inversión (FMI), disposen de solucions informals per al manteniment i la dinamització de l'espai públic resultant de les obres, els comitès de Gestió de l'Espai Públic.			●
	Autonomia de l'administració metropolitana per a la promoció i l'execució de projectes supramunicipals	Tenen autonomia per proposar i executar projectes amb l'aprovació prèvia del Consejo de Alcaldes del Área Metropolitana de San Salvador (COAMSS). Actualment s'està treballant en el desplegament d'una corporació per al finançament de projectes metropolitans.			●
	Execució de projectes locals per encàrrec dels governs locals	No executen obres per encàrrec dels governs locals, però sí que donen suport i assistència tècnica. Els honoraris de l'administració metropolitana s'inclouen en l'acord per al finançament de l'actuació.			●
	Coordinació institucional horitzontal a l'administració	Disposen d'equips de treball, persones d'enllaç i comitès de treball.			●
	Mecanismes de col·laboració publicoprivada	No són habituals. Per al desenvolupament de projectes es compta amb un sistema de cooperació i donacions.			●
	Espais formals o informals de cooperació entre tècnics municipals i metropolitans	Disposen d'espais informals de cooperació entre els tècnics municipals.			●
Presa de decisions	Òrgans de govern per a assumptes de regeneració urbana	Disposen d'un consell municipal.			●
	Eines de transparència i rendició de comptes	Disposen de mecanismes de transparència a través de pàgines web a la xarxa.			●
	Estratègies de gestió del coneixement entre tècnics	Disposen de mecanismes per a la gestió del coneixement, com ara l'Escuela Metropolitana de Desarrollo Local i l'Observatorio Metropolitano.			●
	Espais de participació (<i>think tanks</i>) entre actors públics, privats i socials	No en disposen.			○
Acció col·lectiva	Plans o estratègies d'intervenció o regeneració urbana	Disposen d'una política metropolitana d'Espai Públic.			★
	Pla d'inversions en actuacions metropolitanas	No es disposa de plans d'inversió.			○
	Mecanismes per a la generació de visions comunes de desenvolupament	Els instruments de planificació de l'AMSS han tingut en compte la participació de diferents actors del territori.			●
	Processos efectius de participació ciutadana	Actualment s'està redactant un manual de participació ciutadana.			●
	Alineació amb les agendes globals	Sí.			●

Llegenda.

○ Pràctica inexistent / Sense informació.

● Pràctica existent a l'àrea d'estudi.

★ Pràctica existent i potencialment inspiradora.